

ERDÉLYI GAZDA

AZ „E. G. E.” TAGJAI INGYEN KAPJÁK.
ELŐF. ÁR: 1 ÉVRE 12 KOR., 1/2 ÉVRE 6 KOR.,
1/4 ÉVRE 3 KOR. EGY SZÁM 24 FILL.

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI HETILAP.
AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.
MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSÉG ES KIADÓHIVATAL:
KOLOZSVÁR, BELKÖZÉP-UTCZA 11. SZ.
MINDEN KÜLDEMÉNY ODA INTÉZENDŐ.

 Kérjük
az előfizetések megújítását.

TARTALOM:

Önálló eredeti czikkek:

A sertésvész korlátozása. (==)	197
Ismétlések. <i>Esztéka</i>	197
A seprőczirok termeléséről. II. <i>Vörösmarthy</i>	198
Első segély az állatok betegségeinél. XI. <i>J.</i>	199
A gümőkór terjedésének okairól. II. <i>Betegh Lajos</i>	200
Egyleti élet	201
Kormányintézkedések	202
Vegyes közlemények	202
Közgazdaság, üzlet, forgalom	203
Szerkesztői üzenetek	203
Hirdetések	

A sertésvész korlátozása.

A sertésvész terjedésének korlátozása végett f. évi márczius hó 30-án bizalmas értekezlet tartatott a földmívelésügyi miniszteriumban, melyen az állategészségügyi osztály előterjesztései megvitattattak és elfogadtattak.

Az értekezlet tanácskozásának eredménye a 34194 szám alatt most kiadott miniszteri körrendelet, mely, ha pontosan betartanák teljesen alkalmas lenne arra, hogy a sertésvész nagymérvű elterjedésének útját vágja s ez által sertéskereskedelmünket szabadabbá tegye, valamint a tenyésztőket sujtó tetemes károsodásokat csökkentse. Egyben bizonyosága ez a rendelet annak is, hogy a földmívelésügyi miniszteriumban állategészségügyi viszonyaink javítására őszintén törekszenek.

Az idézett rendelet fontosabb részei a következők:
A bevezető sorokban felhívja a miniszter a hatóságokat, hogy az 1898. február 8-án 9300 sz. alatt kiadott rendelet intézkedéseit minden törvényes eszközzel és kellő szigorral hajtsák végre. Együttal újból hirdesse ki a törvény hatóság minden egyes községben, hogy a megbetegedéseket azonnal bejelentsek, s fertőzött községből származó sertéseket hatósági engedelem nélkül más községbe ne szállítsanak, a sertésekkel való házalást az ország egész területén akadályozzák meg s végül, hogy sertéshullák folyókba, patakokba és tavakba ne dobassanak.

Mindezek után, ha a sertésvész élénk kereskedelmet folytató helyeken járványszerűen lép fel, avagy onnan a szomszédos község területére is átterjed, a helyi viszonyok szerint szükségesnek mutató területre, illetve több községre kiterjedőleg *vészkerület* alakítandó, melyet szigoruan el kell zárni és

a zárlat betartásának ellenőrzésére egy, vagy több szakközeg rendelendő ki.

A vészkerületben levő összes sertések szaporodása vagy apadása nyilvántartandó. A vészkerületen belül a sertésvásárok tartása még akkor is tilos, ha a vásártartásra jogosult község vészmentes; a vészkerület azonban csakis olyan területekből alakítandó, melyeknek elzárása a betegség elfojtása érdekében okvetlenül szükségesnek mutatkozik.

Az ország területén a heti és országos vásárok a legszigorubb hatósági ellenőrzés és állatorvosi felügyelet alá vonandók, a megnyitásban pedig a vásárjog tulajdonosa, vagy bérlejtő állatorvosokról a *heti* vagy országos sertésvásárokon nem gondoskodik és az állatvásártereket minden egyes vásár után pontosan nem fertőtlenítené, kihágás miatt ellene az eljárás azonnal megindítandó és a vásártér fertőtlenítése a mulasztó terhére eszközölendő.

Megfelelően berendezett vásártéren kívül, vagy ellenőrző állatorvos nélkül sertésvásárokat tartani nem szabad és vásárra fertőzött községekbe származó sertéseket felhajtani feltétlenül tilos. Az ennek ellenére fertőzött községből felhajtott, vagy a vizsgálatkor nyilván betegnek talált sertések, az ezekkel egy csoportban felhajtott beteggyanus sertésekkel együtt letartóztatandók s elkülönítve zár alá veendőek.

Idegen helyről felhajtott ilyen sertések lezárólása miatt a vásártartó község fertőzöttnek nem tekintendő mindaddig, míg a sertésvész a saját állományában fel nem lép.

Sertéskereskedők, kupeczek sertésszállításai az egész országban hatósági felügyelet alá helyezendők és a tulajdonosok költségére hetenkint egyszer hatósági állatorvos által megvizsgálándók. A felügyelő állatorvos a szállásokban elhelyezett sertéseket, azok származási helyét és korábbi tulajdonosát pontosan nyilvántartani és a sertésekre vonatkozó marhaleveleket őrizetbe venni köteles.

A megfigyelés alá vett sertések, a Bpest-Ferencváros, sertésközvágóhidak, vagy a hentesek ipartelepe kivételével csak 14 napi időtartam letelte után és akkor kerülhetnek szabad forgalomba, ha azokat a felügyelő hatósági állatorvos teljesen egészségeseknek találta, s ennek igazolásául a marhalevelet ellenjegyzti.

Újabb sertések az ilyen felügyelet alá helyezett szállásokba csak az ott levő összes sertések eltávolítása és a szállások gondos fertőtlenítése után állíthatók be.

A közlegelőre járó sertés állomány, a közlegelőn időszakonként orvosilag megvizsgálándó.

A rendelet a következő figyelmeztetéssel zárul:

„Elvárom a törvényhatóságtól, hogy engem a sertésvész leküzdésére irányuló igye-

kezetemben teljes buzgalommal fog támogatni s e részben kiadott rendeletemet az egész törvényhatóság területén pontosan hajtatja végre, sőt annak foganatosítását jövőben is figyelemmel kíséri.”

A magunk részéről teljesen indokoltnak és célravezetőnek tartjuk a fent vázlatosan ismertetett intézkedéseket, de nem fojthatjuk el azon aggodalmainkat, hogy még ezek után is igen sok kívánni való marad teljesítetlenül ezen a téren. *Szükségesnek és föltöbbsz hasznosnak tartanók tehát, ha a nyár folyamán a miniszterium kebeléből kiküldendő vezéregyeniségek legalább néhány törvényhatóság területén személyesen eszközölt vizsgálat alapján győződnenek meg arról, hogy miként hajtathatnak végre ezek a helyes és szükséges intézkedések.*

Egyben megismernék aztán azt is, hogy egyes helyeken milyen akadályok állják útját ezen alapvető intézkedések sikeres alkalmazásának. (=)

Ismétlések.

Őszintén beszélve örülök, hogy csak ismételek. Az, a miről ezt írom, hála a sorsnak, ma már sokaknak nem szól, de azért még sokaknak szólhat. Igen tisztelt gazdátársaim, a kik e sorokat olvasásra méltatják, azonnal észre kell vegyék, hogy én is, mint annyian — többé-kevésbé kihíva — miről beszélnek e hasábon másról, mint hazai szarvasmarháink fejlesztésének ügyéről s ezek között szűkebben az erdélyi jelleg ismert s a fejlesztésre már is hivatottabb előnyeiről.

Mogy mi vetette felszínre az eszmét s mi tette ezt a tárgyat ilyen aktuálissá s mi éppen a legközvetlenebb évek óta: Önök, a kik olvasni szoktak, behatóan tájékozva lehetnek róla, de többé-kevésbé mindnyájan tudunk róla valamit. Tudjuk azt, hogy a nyugati fajta marhákkal — nemzetgazdasági szempontból szomorú a csapás — de nevezük nevén a gyereket — *válság előtt állunk*. Tudjuk e válság okait, a melyeket itt felsorolni — daczára e néhány sorom czimének, a mely felbátoríthatna — nem szándékom.

Csoda-e, ha azon szomorú állategészségügyi tapasztalatok után a nyugatiakat bár még mindig szorongatva: keressük e helyzetből a kivezető utat?

Gazdasági válság követelte az állattenyésztés belterjesebb alapra való helyezését s mivel a hirtelen változtatáshoz a magyar marhát nem tartotta megfelelőnek (tényleg nem is volt spontán eredményekre elég alkalmas!) félre tette, segélyért folyamodván a kultur nyugathoz. A mi akkor segély volt, ugy látszik a tudomány jelen állása szerint ma már alapos veszélyt rejt magában! Sajnos, így van! És itt következik aztán, hogy mikor e helyzeten segitendő azon veszélyek-

A legjobb magvak legolesőbb beszerzési forrása

MAUTHNER ÖDÖN

(28.)

herczeg Ö kir. Fensége udvari szállítója magkereskedése

BUDAPESTEN, VI. Andrassy-út 23-ik szám. Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

es. és kir. udvari szállító, József főherczeg Ö es. és kir. Fensége udvari szállítója, a román király Ö Fensége udvari szállítója, Ferdinand bolgár fejedelem Ö kir. Fensége udvari szállítója, a szerb király Ö Fensége udvari szállítója, Fülöp szász-coburg-góthai

kel szemben ellentállóbb fajtaakat kellett keresnünk s mi természetesebb, minthogy figyelmesebb a hazai talajon nőtt s élő, s előnye és hátrányaiban jól ismert, a betegségekkel szemben ma még a nyugatiakhoz képest sokkal ellentállóbb s mondhatjuk specialiter épen a tuberkulózis és ragadós tüdőlobbal szemben nagy átlagban ellentálló magyar erdélyi fajta s különösen már a fejlettség bizonyos foku magaslatán álló erdélyi magyar fajta szarvas-marháink felé terelődnek.

Megérdemlik! Ideje is, hogy annyi időn át való, mondhatni mellőzés után előtérbe nyomuljanak. Látják uraim! nagyon sokat kell gondolkozzunk a felől, hogy irányadó körök annyi anyagi és erkölcsi pártfogása, annyi anyagi és erkölcsi dédelgetése folytán széles Magyarország hegyein és rónáin hogyan maradhatott valamire való tenyészanyag, amely tarka vérrel praeperálva nincs. Szűkebb körben őszinte elismeréssel vagyok aztán épp ama tenyésztetek fentartói iránt, a kik — tudja Isten minő erők volt az! — ellentállva a csábitásoknak, ma tenyészeteikkel alkalmat adnak a magyar fajta productívabb irányának megteremtésére.

Nem kicsi dolog ám az, a mit ők tettek! Különösen nem kicsi dolog éppen akkor, mikor a tarka marha divatjának a zenithjén még anyagi áldozatokra inkább hivatott körökben is gyökeret vert az eszme. hogy ma már ez irányban első tenyésztőnk a mező-hegyesi gulyát fel kell oszlatni és helyébe productívabb tarka marhát kell bevinni. Szinte keresem az embert, a kinek agyában ez a badar eszme megszületett s tisztelettel adózom ama ismeretleneknek, a kik küzdelemmel, de eredménytelenséggel meg tudták tartani ezt: magyar állattenyésztésünk egyik legnagyobb büszkeségét.

Csoda, hogy ama sokat ígérő csaló iránt a gyöngébbek ennyi részét is nem ragadta magával!

Ezeket mind tul lévén, „divatba“ jött a magyar marha. Használom e kifejezést, mert nem tiszta dolog az, hogy ilyen hirtelen kerül felszínre. Higyjék el uraim, sok része van ebben a divatnak is, bár valódi indító okát előbbiekből ismerjük. Hálásak kell legyünk érte! Bármilyen volt az indító ok, a mi felszínre hozta s ott fentartja: legyen ez biztatás a magyar marha fejlesztésével foglalkozó tenyésztőkre a jövőre nézve. Foglalkozunk vele érdeme és hivatottsága szerint.

Hogy pedig e foglalkozás milyen legyen, hova mehetnénk igazabb tanács után, mint azokhoz, a kik valaha éppen ily többé-kevésbé primitív viszonyok között tengődő állatállományukból, időnk alatt s a fejlődött igények szerint való olyan állatot állítottak elő, a milyen a sokszor emlegetett nyugati állata. A cél itt jelenleg egy és ugyanaz, mint egykor ott lehetett.

Az eszközök is ugyanazok! Azt nem téveszteni soha szem elől, ezt soha ki nem adva a kézből: így remélhető a kimaradhatatlan eredmény.

Mi legyen ez a cél s mi legyen az eszköz, arról itt e helyen részletesen szólni felesleges. Azt hiszem azzal, a ki ez ügyben eredményesen dolgozni akar, tisztában van. De legyen szabad megemlítenem, hogy a mi a célított itélet, csak a mi szűkebb erdélyi tenyésztési viszonyaink között is nagyon távan gondolkodunk. T. i. azt hisszük, hogy úgy kell állatainkat tökéletesíteni, hogy az igavonás, tejelés, akár husprodukálás szempontjából e három termelési ág mindegyikének (akár kettejének) tökéletesen megfeleljen. Ez nem lehetséges, mondhatni a kezdet kezdetén vagyunk s mert az anyagi viszonyaink is úgy követelik: hirtelen specializálni állatállományunkkal lehetetlen.

Mindazonáltal legyen szabad mégis a következő véleményemnek kifejezést adni. — Szerintem egyelőre két fő irány az, a mely vezethet: *első az anyag (tejlús), második az erőtermelés.* Az, hogy külterjes viszonyok kö-

zött valaki állatállományába bevitt korrektor által akár alkotást, akár ellenállóképesség növelése által, a kitartás emelésével az igavonó képesség produkálását tartja az anyag termelés rovására fontosabbnak: azt kicsinyelni nem szabad. Ez is egy irány, a mely felé szakértelemmel törekedni kell, mert a mig emberi normális elme ellát, a magyar mezőgazdaság a magyar ökröt nem nélkülözheti.

Ezért ki kell fejeznem e helyen elismerésünket a gróf Wass-féle gulya *stabil* irányának, de lehetetlen el nem ismerni, hogy a belterjes viszonyok között feltétlenül kell, muszáj a tenyésztés terén módosulni; jobb takarmányviszonyok. korlátolt legeltetés, jó értékesítési góczpontok közelsége kényszerítőleg hat a gazdára, hogy más irányt öleljen fel s itt már az anyagtermelés a fő.

Természetes, egyelőre a jelen viszonyok között még mindez csak jámbor óhajlás marad és sok idő telik el, a mig realizálható lesz. Hogy lehet, a felől nem aggódom! És nem is messze nyugatra és nem is nagyon mult időnkig kell vezetnem igen tisztelt s velem együtt kezdő gazdatársakat, hogy reméljenek. Elég actualis, hogy e kirándulást megtegyük! Elmehetünk mind, mind, részint hogy lássunk, részint, hogy tiszteletet tegyünk. Hissen nincs benne szégyen, ha őszintén bevalljuk; hogy volt egy tenyésztő, a ki előttünk sokkal hamarabb megértette az idők jelét — a ki akkor, a mikor mi pinzganival és alginival és más gan és thal belivel kísérleteztünk: megmaradván, a mi erdélyink mellett, annak fejlesztése körül igyekezett tapasztalatokat szerezve eredményeket felmutatni. Önök tudják kiről van szó. Én üdvözlöm az uttörőt az Önök nevében is!

Az általa elért eredmények tanulsága adja meg az impulsust a céltudatos munka megkezdéséhez s a mennyiben megkezdett: a folytatásához. Miért maradna el bármelyiküktől a siker, ha — a mint látható — lehetlent nem akarunk s ha azt, a mit akarunk soha sem tévesztjük szem elől, sőt ennek elérésére munka és szorgalom s tudásunk minden eszközét felhasználjuk? Higyjék el uraim, én úgy vagyok meggyőződve, hogy ez nem lutri, a melyiken csak bizonyos „hivatottak“ nyerne, de nyerhet itt bizony privilegizált szerencse nélkül is minden munkás a ki nagy akarattal dolgozik, tudásának arányában nyerhet — ambót bizonynyal!

Eszteka.

A seprőcírok termeléséről.

II.

Fejlődése kezdetén, míg a 15–20 cmnyi magasságot el nem érte sok nedvességre van szüksége, különösen a magkikeléskor, később már jobban tűri a szárazságot, bár a csapadékos időjárás akkor sem árt neki, csak mikor az érés időszaka következik, akkor már az esőre nincs többé szükség, sőt nemcsak hogy nincs rá szüksége, de ártalmára van, mert az érését akadályozza, késlelteti.

Talaj-igényére nézve azt mondhatjuk, hogy a szikes és sivar homokot kivéve, mindenütt megterem. Azonban a vályogtalajt, mint minden növény, úgy a círok is legjobban szereti; de azért megterem az agyag és homok talajokon is, különösen az agyagon. Bámulatos eredményt lehet azonban elérni új gyeptörés földdel, nem hiszem, hogy volna oly növény, melylyel nagyobb jövedelmet lehetne előállítani, mint a círokból.

A talaj előkészítési munkáját illetőleg pedig legjobban, hogy ha a földjét még nyáron vagy őszszel felszántjuk, hogy a téli fagyok által szétporhanyítottassék s a benne lévő oldatlan tápanyag oldhatóvá tétessék. Még helyesebben járunk el akkor, hogy ha még nyáron a tarlót sekélyen aláforgatjuk s később ősz felé pedig jó mélyen ismét megszántjuk. Természetesen ez utóbbi eljárás egy szántással többre kerül, de ki is fizeti, mert termése sokkal szebb és több fog lenni.

Tavaszzal, mikor már az időjárás megengedi, ápril közepe felé a talajt még egyer sekélyen felszántjuk, vagy még jobb, ha szántás helyett csak megporhanyítjuk ezen munkáját pedig végezzük az u. n. „gruberrel.“ Ezen utóbbi eljárás azért jobb, mert így nem szárad annyira ki a talaj, mint, ha megszántanánk; mind a két esetben fogasolunk. Czirok alá a trágyázás nem igen ajánlatos, mert szakála igen durva lesz, ennélfogva értékéből sokat veszít.

A vetés ideje, hol a késői fagyoktól félni nem kell, április utója, vagy május eleje szokott lenni.

Mielőtt azonban a vetéshez hozzáfognánk, okvetlen szükséges, hogy a círok magot jól megválasszuk; mert van rá eset, hogy a magvak nem fejlődnek ki tökéletesen és az ily léha magvak nem kelnek ki, sőt elő fordul az az eset is, hogy némely helyeken nem hagyják a magot jól kiszáradni, csak úgy nedvesen garmadába hányják s összepenészesedik. Nagyon természetes, hogy az ily magvakat vetésre alkalmazni semmi körülmények között nem szabad.

Meg kell tehát a magot először tisztítani a szár-hulladékoktól, léhas és más idegen magvaktól. A vetőmagot legalább minden harmadik évben jó felújítani, illetve eredeti magot beszerezni.

A vetést módját lehet kézzel és géppel végezni. A kézzel való vetés éppen úgy történik, mint a tengeri vetése, ez azonban a leggyengébb módja a círok-vetésnek, mert ez esetben helyes terület elosztásba a növényzet nem részesülhet. Egyik növény igen nagy területet kap, úgy, hogy ki sem használhatja; míg a másik mag annyiba sem részesül, hogy a megfelelő tápanyag szükségletét fedezhesse. Az ily körülmények között aztán be áll az az eset, hogy a fejlődés aránytalan lesz. Ezért sokkal helyesebben járunk el akkor, a midőn a vetést géppel végezzük. A géppel való vetésnek két módját különböztetjük meg, úgy mint fészekbe vetést és az egész sor bevetését.

A fészekbe vetésnél a gépet úgy állítjuk be, hogy a közönséges magosztó korong helyett a fészek-vető korongot alkalmazzuk. A sorba vetésnél pedig úgy állítjuk be a gépet, mint a gabona féleknél, azzal a különbséggel, hogy itt a magot ritkábban szórja a talajba. A sorok és a sorba a növény távolsága lehet 25–48 cm. Ennél sem sürűbben, sem ritkábban vetni nem ajánlatos; mert az első esetben apró csenevész szakált kapunk, az utóbbi esetben pedig a termésmennyiség is alá száll. Igaz ugyan, hogy a mag jobban kifejlődik s több is fog lenni, de a szakál sokkal kevesebb és durvább lesz, mintha ezen proba által a legjobbnak bizonyult távolságot alkalmazzuk. Ezen szabálytól azonban a talaj minősége szerint eltérhetünk, mert nagyon természetes, hogy a kövér talajon kisebb sor és növénytávolság mellett is ki tud kellőleg fejlődni.

Katasztrális holdankint sűrű vetéssel szükséges 9–10 kgr. mag, míg a ritkábbra elég 6–7 kgr. A magvetés után, ha a talajunk nem rögös, akkor tövis boronával végigjáratjuk, hogy ha pedig rögös, akkor meghengereljük.

Midőn a magvak már ki keltek, néhol alkalmazzák a fogasolást. Ezen munkája azonban elmaradhat, csakis azon esetben alkalmazzuk, ha az első kápálást valami ok miatt nem teljesíthetnénk a kellő időben. A fogasolást mindig keresztbe csináljuk, mert így sérti meg legkevésbé a növényzetet és arra kell törekedni, hogy könnyű fogast használjunk.

Az első kápálást — különösen ha nem fogasoltunk — akkor kezdjük meg, mihelyt a növények a 8–10 cmnyi magasságot elérték és ezzel kapcsolatosan végezzük a ritkítást is. Az egyelősnél csak arra kell ügyelni, hogy egymástól lehetőleg egyforma távolságra vagyis 25 cmnyire álljanak a sorokba egymástól és

ha esetleg egymás mellett kettő vagy sarj-hajtás is volna, akkor a legerősebbiket meghagyjuk, a többit pedig eltávolítjuk.

Az első kapálás rendszeren csak sekélyen történik. A második már közép mélyen eszközöltek, midőn az a 15-18 cm. magasságot elérte, különösen kötött talajon. A kapálásra vonatkozólag megjegyzem azt, hogy lehetőleg mindig jó napos időben végezzük és a talaj nedves ne legyen, mert ez esetben tesszük a tigrással a legkevésbé kárt másodszor pedig a kikapált gyomok sem erednek meg oly könnyen. Továbbá be állhat még az az eset is, különösen ha a talaj nagyon át van ázva, hogy növényeink megsárgulnak s így fejlődésükben vissza esnek.

A második kapálás után következik a feltöltögetés. Sokan ezen munkának ellene vannak, kifogásolják azzal, hogy a feltöltögetés alkalmával nagyobb elpárolgási felületet csinálunk. Az igaz, hogy a mellette felhalmozott porhanyó föld a nedvességéből némileg veszít, de ha azt figyelembe vesszük nem szabad figyelmünket kikerülni azon hibáknak sem, a mi a sima művelésnél elő szokott fordulni.

Ez eléggé világos dolog, ha bár a czirok elég álló képességgel bíró növény, de mégis magasra növése nál fogva szelek sokkal jobban és könnyebben ki döntögethetik, ha nincs feltöltögetve, mert a mellette lévő felhalmozott föld nagymértékben megszilárdítja. Ezen munkáját, vagyis a feltöltögetést csak akkor végezzük, midőn már az egy méter magasságot a növényzet elérte.

Később, midőn már a magvak az érési fokot elérték, a mit abból lehet észrevenni, hogy a magvak megkeményednek és megbarapultak, a szakál színe némi sárgás színt vesz fel. Mikor tehát már azt látjuk, hogy a szakál sárgulni kezd, a mag a viasz érésen túl van, akkor hozzáfoghatunk az aratáshoz. Ezen sárgulást azért kell bevárni, mert a szakál csak így lehet szép színű, megjegyzem azonban azt is, hogy sokáig nem jó künn hagyni, mert az idő már ősszel van, megjönnek az őszi esők s igen sok kárt tehetnek. — Továbbá mielőtt még a magvak az érés kezdetén volnának, tegyük meg az előkészületet a verebek elriasztására, mert ha erről időben nem gondoskodunk és csak akkor intézkedünk, mikor már egészen bele szoktak, akkor a megterméstről le tehetünk, úgy, hogy még vetőmagunk is alig marad.

Az aratás vagyis a levágás épen úgy történik, mint a kukoricaszár levágása, itt is használhatunk kukoricza szár-vágót stb., de azért arra kell törekedni, hogy a szerszám jó éles legyen, mert rossz szerzőrámmal egy-egy rántás történik a vágás alkalmával és ez által természetesen maghullást idézünk elő. Legjobb ezen munkához hegyével befelé görbült kés, mely jó éles éllel bír, igaz ugyan, hogy ezzel lassabban végezzük a munkát, de sokkal jobb.

A levágott növényt 30-35 cm. átmérőjű kévékbe kötjük száradás végett vagy künn a mezőn, vagy pedig benn az udvarban védett helyen 40-50 kevés csomókba összerakjuk és ezt mindaddig itt hagyjuk, míg a szakál annyira ki nem szárad, hogy a fülledéstől tartani nem kell s tovább kezelhetjük. Megtörténik azonban az az eset is, hogy az időjárás miatt künn száradásra nem rakhatjuk össze, ilyen esetben épületek alá hordjuk s ott hajtjuk végre a szárítást.

Midőn már a szakál annyira megszáradt, hogy nem kell fülledéstől tartani, akkor a szakált a szár részétől eltávolítjuk, még pedig úgy, hogy a szakál kezdetétől számítva, mintegy 20 cmnyi hosszúságba elválasztjuk. Ezen munkáját lehet kétféleképpen is végrehajtani t. i. vagy egyenként vágjuk le, vagy pedig kéve számrára jó éles bárdal, vagy erre a célra készült géppel vágjuk le, mely utóbbi esetben már a kévébe kötözés alkalmával úgy kell a munkát végezni, hogy a szakál kiindulási pontja egy helyen essék, mert csak ez eset-

ben tudjuk a kévéket egyforma szárhosszúsággal elvágni.

Mikor már ezzel is készen vagyunk, akkor a magot kell róla eltávolítani. Ezen műveletet is lehet többféleképpen végezni a szerint, a mint kisebb vagy nagyobb mennyiségű czirot termelünk. Kicsinyben termelésnél szokták fakésszel és fésűkkel a magot eltávolítani. Igaz ugyan, hogy így lassan megy, de elég jól végezhető a munkát. Ugyanis a czirok szakált rá tesszük az asztra és a fésűvel kétszer, háromszor végig huzva azt, a mag szépen le hull róla. A késsel való tisztogatásnál épen így járunk el Nagyban való termelésnél már nagyon lassu munka volna, e helyett tehát gépeket alkalmaznak, melylyel a magot a szakálról leveretik.

Midőn már a mag a szakálról eltávolított első sorban is megrostáljuk azt s szállós helyen vékony rétegbe ki terítjük és többször időközönként megforgatjuk. A magtól megszabadított szakált azután osztályozás alá vetjük. Az osztályozásnál lehet két vagy három osztályt csinálni. Hogyha mi két osztályt csinálunk akkor az első osztályuba a leghosszabb, legszebb, vékony száluakat tesszük. A második osztályuba pedig azokat tesszük, melyeknek szakála már rövidebb görbe stb. szóval, ha ily hibája fordul elő. Hogyha pedig három osztályt készítünk, akkor az első osztályuba szintén a legszebbeket, a másodikba a középhosszuakat, a harmadik osztályuba pedig az apró és görbéket stb. osztályozzuk. Az osztályozást azonban csak az esetben végezzük, hogyha a szerződést úgy kötöttük meg, avagy a vevő kívánja.

Ezen munkát követi a kévébe kötözés. A kötözést midőn a szakál már jól kiszáradt 30-40 cm. átmérőjű kévéket formálunk belőle és két helyen összekötjük és pedig a két végén oly erősen, a mint csak kézzel megtudjuk szoritani Kötözésre sodronyt vagy e felét használni nem szabad, mert a sodrony rozsdásodásnak van kitéve s könnyen megésetik az az eset, hogy a sodrony vörös rozsdá nyomot hagy maga után, mely esetben természetesen a szakál értékéből veszíteni fog. A szállításra szánt czirot még bálozni is szokták, azért, hogy a szállítás következtében mentül kevesebb rongálásnak legyen kitéve. Ezen munkáját többféleképpen hajtják végre. Láttam már úgy is végezni, hogy 10-20 kéve szakált erre a célra készült présbe tettek s jó szilárdon összeszorították s párgával két helyen össze kötötték. De csinálják úgy is, mint a dohány bálozását, vagyis négy jó erős fa közé bele rakják s az után a szorító fa végeit kötéllel csigát alkalmazva jól összeszorítják. Az első eljárás sokkal jobb szerintem, mert nincs a zuzásnak annyira alávetve

Vörösmarthy.

Első segély az állatok betegségeinél.

XI.

(Befejező közlemény.)

A mint láttuk, a paták megbetegedésére igen sok alkalom és ok szolgál. Ha az állatnak csak a patája betegszik meg, ez arra mutat, hogy a fent elsorolt erőművi sértések valamelyike idézte azt elő, kivételt ez alól leginkább a tulságos kopásnál, igen rossz, rögös, köves utakon való hosszas munkánál, vagy a paták szövetének már előrement beteges állapotánál, törékenysége miatt találunk, a hol meg esik, hogy aránylag csekély ok miatt egyszerre több pata is megbetegszik.

Mindezen bajoknál az első segélynyújtásra s főleg annak célirányos alkalmazására igazán nagy gondot kell fordítani, mert sokszor pár napi elhanyagolás vagy pláne hibás kezelés, helyrehozhatlan hibának lehet előlédője.

Ugy a részletes, mint az általános pata-lobnál, ha azt zuzódás okozta, első és fő, sőt mondhatom, hogy egyedüli gyógyító eljárás az erélyes hidegborogatás lesz. Ez a borogatás azonban nem úgy alkalmazandó, a miként

azt még jobb helyeken is szokták, mert ugy sem értelme, sem célja nincs. Gondoljuk meg, hogy a szarutalp, szarufal, vagy egyszerűen szarutok, vastag élettelen szilárd tömeg, melyen nem egy hamar és nem könnyen hatol át annyi hideg, hogy az alatta levő lágyrészekben az edényes vérbőséget és így a lobosodást csökkentse, avagy megszüntesse.

Az az 1-2 óráig való vízbe állítás, rongyos pokrócz vagy zsákdarabbal való bekötés, csak olyan nesze semmi, a mi nem árt, de nem is használ; a marhaganéval való becsapás, — mely a husta kocsisok előtt, kik röstelnek a vizesborogatással vesződni, valóságos csodaszer, — pedig még káros is, miután az a forró patán gyorsan megszárad és így a helyi meleget fokozza, tehát a helyett hogy a hőt leszállítaná s a lobot szüntetné, még fokozza azt. Ugyan így hat a korpa is.

Ha erélyes és céliravezető borogatást akarunk a patára alkalmazni, akkor először is olyan anyagról kell gondoskodnunk, a mely sok vizet vesz magába és azt sokáig meg is tartja, a mellett pedig rossz meleg vezető. Ezen feltételnek leginkább a fűrészpor felel meg, mely olcsó, könnyen előállítható és mindenütt beszerezhető. Nincs tehát semmi ok arra, hogy a paták okszerű borogatása miatt más anyag után kutassunk, de ezt azután alkalmazzuk úgy, a mint kell.

Alkalmazásának módja a következő:

A fűrészport tiszta hidegvízbe rakjuk, hogy jól át ázzék. A míg ez megtörténik, vastag zsákvászonból keskeny, hosszú zacskót készítünk, melyet aztán szintén beáztatunk. Mikor úgy a zacskó, mint a fűrészpor jó átázott, a zacskó fenekére 2-3 maroknyi ázott fűrészport teszünk és felhuzzuk a beteg patára úgy, hogy a bele helyezett fűrészpor a pata talpa alá kerüljön. Ez után még néhány maroknyi fűrészport teszünk a zacskóba, hogy a pata fali részét kereken vegye. Ilyen módon az egész pata 2-4 ujjnyi vastag áztatott fűrészpor közé kerül s ha a zacskó üresen hagyott szarát a boka és lábszár körül feszesen csavarjuk, s először a lábszáron, azután a boka felett és végül a csüdhen széles galanggal megkötjük, a fűrészporos kötést állandónak tekinthetjük. Ha az így bekötött patát $\frac{1}{4}$ vagy $\frac{1}{2}$ óránként kötésétől együtt hideg vagy jegesvízes edénybe mártogatjuk, akkor nemcsak a pata nedvesen tartása, hanem annak lehülése is biztosítva lesz. Az oda vezető véredények falai a szövetek tömörülése folytán szűkülnek, a helyi lobos folyamat és vérbőség szintén csökken, mely a baj javulásának vagyis a gyógyulásnak első feltétele.

A lobosodásnak kisebb fokánál is folytatnunk kell ilyen módon a hideg borogatást 3-4 napig, míg nagyobb fokú lobosodásnál 8-10 napig is, mire aztán, ha a zuzódás gennyedéses folyamatra nem vezet, a baj tökéletesen megszűnik. Ha gennyedés állna be, a fájdalom bár sokat enged, de teljesen nem szűnik meg, sőt a harmadik vagy negyedik napon, a kötés újjításánál azt vesszük észre, hogy a sarokvankosok táján, vagy a nyír bázdák közül sűrű genny szivarog ki. Ilyenkor a borogatás folytatása mellett lehetőleg azonnal orvoshoz kell fordulni, hogy a genny kibocsátásától műtét útján gondoskodják és megfelelő kötést alkalmazzon.

Nyilazásnál, ha csak a pata lágy részei (husosfal) vannak sértve, elegendő a szeg behatolása helyéről a szaruszövetet egészen a husos falig eltávolíttatni és a nyilást jól kitesztítva 5% os creolinos oldatba áztatott vattával feszesen kitölteni. Ennek tetőjére aztán a már említett módon szintén fűrészporos borogatást alkalmazunk. A kötést és vattát naponként egyszer meg kell újjitanunk, mire a baj 3-5 napra annyira javul, hogy a nyilásba teendő friss vattára a patkót felszegezhetjük és az állatot használatra bocsáthatjuk.

A nyilazás nagyobb fokánál, mikor a szeg a patacsont szélén is áthatol, vagy ebből szilánkoeskát lötör, a kezelés, illetőleg az első segély ugyanez, az lesz, mint az előbbi

esetben, csak hogy itt már nagyobb nyílást kell készítenünk, mert a gyógyulás gennyedéssel jár és csak akkor következik be, ha már a csont-szilánk ellöketic, a mi a legnagyobb esetben is 14 nap után történhet meg.

Szegbehágás vagy más idegen tárgyakkal a szaru szövetén való keresztül hatoláskor első teendőnk a behatolt idegen tárgy eltávolítása és annak megállapítása, hogy milyen lágy részeket sértett az meg. E végből természetesen itt is el kell távolítanunk a nyíllás környékéről a szaru, vagy nyír (béka) szövetét, mert csak azután láthatjuk a sértés fokát tisztán.

Az a népies szokás, hogy a patából kihuzzott szeget vagy drótot azonnal mélyen a földbe kell verni, annyiban helyes, hogy így a földbe mélyesztett tárgy más ló patáját az után nem sértheti meg vagy legalább nem olyan könnyen, mintha azt kihúzás után a föld felületére dobnák, az a hit azonban, hogy ezzel a már ejtett seb gyógyulása is biztosíthatnák, csupán csak hit marad, sőt még az a szintén népies szokás sem egészíti ezt ki, mely szerint az ilyen patára a nélkül, hogy a szarut a nyíllás környékéről eltávolítanánk, terpentint öntenek és azt meggyújtva, a szaru felületét megégetik. Ettől a lágy részekben ejtett seb, roncsolás, vagy — a mi szintén igen gyakori, — veszélyes fertőzés nem gyógyulhat, nem mulhat el. Ki kell tehát itt is nyitni a seb szájadékat és fertőztelenítő oldatokkal kell biztosítani a lágyrészek gyors beheggedését, a mire olyan esetekben, mikor rozsdás, piszkos tárgy okozza a sérülést 1%-os szublimát vagy 5%-os carbolsavas oldatot szokunk használni.

Vérfoltoknál rendszerint a sarok faloknak csaknem a lágy részekig való lefaragása, vérzés vagy gennyedés esetén fertőtlenítő oldatokba ártatott vattával való bekötése és a patkónak olyan módon való feligazítása ajánlatos, mely mellett a megtámadott lefaragott sarokfal nyomáson kívül esik, vagyis szabadon marad, úgy, hogy a patkó szára alatt a kötés is elférjen.

Sarokvándos gyulladásnál, a mig heveny a baj, erélyes hidegvizes, fűrészesporos borogatások rendszeren célhoz vezetnek, ha pedig már gennyedés állott volna be, akkor orvosi műtét szükséges, még pedig minél előbb annál jobb, egyrészt, mert a baj a műtét után gyorsan gyógyul és így az állat ismét használható lesz, másrészt, mert csak így lehet biztos a gazda, az iránt, hogy a képződött genny nem süllyed le a talp alá és a baj nem válik súlyossá, nehezen gyógyíthatóvá.

A nyírrohadást bizonyára minden gazda ismeri és mivel ennek enyhébb alakja a baj kezdetén alig okoz kellemetlenséget, nem is igen szoktak vele törődni. Így történik aztán meg, hogy sokszor évekig jelen van ez a bántalom, a nélkül, hogy jóvá tételére gondolnánk. A nyírnek azonban igen fontos szerepe van a pata szabályos alakjának fenntartása körül, minél fogva az olyan paták, melyeknek nyírja beteg, roncsolódott, vagy a vasaláskor általános rossz szokás szerint lefaragtatik, megvannak fosztva attól a résztől, mely minden lépéskor tágtaná őket és így lassan, de folytonosan keskenyebbek, szűkebbek lesznek, még pedig egyenletesen, ha a nyírnek mind a két szára elroncsolódik, vagy csak fél oldalon, ha a nyír egyik ága pusztul el. Az eredménye tehát ezen baj húzamos fennállásának és a nyír lefaragásának biztosan szűkült, vagy ferde pata képződése lesz. Ez azonban a jobbik eset; sokkal veszélyesebb következménye a bajnak az, mikor a rohadás leterjed a lágy részekig és a képződő eves váladék alá aknázza a talpat, sőt néha az oldalalt is, vagy pedig eves fertőző anyagok felszívódására és nyírkedénylob keletkezésére szolgál.

Még több és súlyosabb veszélyek is származhatnak ebből az egyszerű bajból, de azt hiszem, hogy az említett néhány eset is elegendő a gondos gazda figyelmének felhívására

és a baj különben is egyszerű kezelésének idejében való megkezdésére.

A nyírrohadás legjobb kezelési módja a tisztaságban és a száraz alomban van, minél fogva a baj keletkezésénél első gondunk ezen feltételek teljesítése legyen. A pata és a nyír középső barázdája tiszta vízzel naponta többször, az az minden kifogás után azonnal kimosandó és tiszta vattával vagy ruhával a nyírbarázdába mélyen kitörölendő, még pedig olyan laposra faragott fécseke segélyével, mely a barázdába annak fenekéig behatol. Ha ezen tisztán és szárazon való tartás nem elegendő a baj szüntetésére, akkor szárító porokba (kéményitőpor, zincum oxidatum, égetett timsó stb. keveréke) mártott vattával töltjük azt ki, vagy kékkő oldatot, pokolkő oldatot stb. veszünk alkalmazásba szintén úgy, hogy a kitisztítás után ezek valamelyikébe mártott vattával töltjük ki a nyír barázdáját és a vattát benne hagyjuk a másik tisztogatásig.

Az egész eljárás annyira egyszerű, hogy alkalmazásához nem annyira tudás, mint akarat szükséges.

A pártatiprásnak, mint említém, három fokozatát különböztettünk meg. Az első foku tehát csak horzsolásnak tekinthető, melynek kezelése egyszerűen creolin oldatos kötésből vagy lemosásból áll. A második és harmadfoku tiprásnál azonban a szarutok felső széle levalasztatik a husos pártáról és maga a husos párta is megsérül.

Ilyen esetben az első teendő a leválasztott szaru rész eltávolítása és a megsérült husos pártára fertőtlenítő (creolin, carbol stb.) oldatokba mártott vattával nyomókötés felhelyezése lenne. Ehhez azonban már némi kézi ügyesség, vagy mondjuk szakismeret kívánatik. De ha ez nincsen is meg mindenkinél, mégis sokkal okszerűbb lesz ennél is az ejtett sebnak kifecskendezése és kimosása után úgy, hogy az említett oldatokba mártott vattát a seb üregébe helyezni és széles fásli-val odaerősíteni, mint a puskaporral vagy terpentint olajjal való kiegészítés, rá vazelés és a többi helytelen szokások követése. Az előbbivel esetleg gyorsan érhetünk el jó eredményt, de rontani az állapotot semmiképp sem fogunk, míg az utóbbiakkal csak súlyosbítjuk az állat szenvedéseit és a legjobb esetben is hátráltatjuk, sőt igen gyakran kétséssé is tesszük a gyógyulást. Súlyosabb esetekben nagyon tanácsos az orvos segítségét igénybe venni

J.

A gümőkór terjedésének okairól.

II.

Fentebb azt mondtam, hogy a külföld a gümőkór elleni védekezésben is előtünk jár. Talán nem lesz érdektelen, ha megismerjük azokat az intézkedéseket, melyekkel elejét veszi a gümőkór terjedésének.

Hogy a tej a gümőkór és más fertőzős betegségek legveszedelmesebb terjesztője, azt hamar felismerték s pld. a badeni nagyhercegség belügyministere már 1884. június 17-én egy rendeletet bocsátott ki, melynek ide vágó 1 §-a így szól:

„Beteg állatoktól származó tej, különösen száj- és körömfájásban, lépfenében, vagy oly állományból való tej, a hol dipterium uralg, továbbá lelelt állatoktól nyolcz napon belül származó tej, továbbá keserű, nyálkás, romlott, vízzel vagy más idegen anyagokkal hamisított tej üzletszerű eladása, vagy közfogyasztásra való bocsátása tilos.

Beteg állatoknak tekintendők azok, melyek ragadós száj- és körömfájásban, lépfenében, gyöngykór, (gümőkór) himlő, serczegő üszög, vesztettség, sárgaság, a tőgy különböző megbetegedéseiben szenvedők, eves méhgyulladás, depenteria, gennyvérőség, evverőség, erős mérgek, vagy erősen ható mérgező vegyületekkel kezeltetnek.“

Ezen ministeri rendeletet követték a hatóságok szabályrendeletei s ezek között Baden város már 1885-ben az elsők között szerepel.

Legutóbbi — 1899. III./19. — szabályrendeletének 3. és 4. §§. így szól:

3. §. Tejjógyintézetek istállóiba csak tehének állíthatók be.

Egy állat sem vehető fel a hatósági állatorvos igazolványa nélkül, melyben igazolandó, hogy az állat tuberculin ojtásnak alá vettett, gümőkórtól ment és egészségesnek találtatott. A tuberculózis legalább egyszer ismétlendő. Az állományban előforduló mindennemű megbetegedés 24 óra alatt a hatósági szakközegnek jelentendő. A megbetegedett állat az intézet céljaira mindaddig nem használható, míg a hatóság szakközege azt újból nem engedélyezi.

4. §. Az intézet céljaira vásárolt állatok (tehenek) 10 évnél idősebbek nem lehetnek; jól tartandók s a mennyiben lehet, száraz takarmányon tartandók.“

Mint az idézetekből is kitűnik, elég szigorú intézkedések vannak életbe léptetve a külföldön, melyek az egyes államoknál elég részletesek és körülírtak.

A mi viszonyainkat nem merem összehasonlítani azokkal. A közegészségügyi állapotokon látható is annak bélyege. S még szomorubbá teszi e jelenséget az, hogy a külföld tudja a mi statisztikai adatainkból e körülményt: eléggé is nyomorgatja állatkivitelünket minden állam, egyes osztrák szövetségek plane még bujtoznak ellenünk! Hát ha még ebbe is belekapaszkodnak, akkor hizott marháinkat hol értékesítjük?

A tej a mily biztos és veszedelmes terjesztője a gümőkórnak az emberek között — más fertőző betegségekről, minő a typhus, vörheny, diphteritis stb. e helyen nem beszéllek — ép oly, vagy még biztosabb terjesztője az állatok között, melyek a tejet a legtöbb esetben nyersen kapják. És itt mindenekelőtt azok az állatok jönnek tekintetbe, melyek az emberrel gyakrabban érintkeznek, avagy általában mellette élnek, mert a gümőkór bacteriumai, a kilehelt és különösen nedves levegőben tovább terjedhetnek és ha megfelelő médium szervezetébe jutnak, a gümőkóros folyamatot újból megindítják. Ezek között különösen a kutya az, a mely szóba jöhet s itt is a dédelgetett, elkényeztetett ölebek.

A kutyák gümőkórját sok időn át ritkának tartották, mig hazánk kiváló tanára dr. Rátz, be nem bizonyította, hogy az elég gyakori, vagy legalább is jóval gyakoribb, mint sokan mai napig is hiszik. Ezek tulnyomó táplálékát nyers tej teszi ki s mi sem természetesebb, hogy ezek közül sok lesz gümőkórossá. Hogy aztán egy ily dédelgetett gümőkóros állat a családra veszedelmet hozó, az is világos.

Ezek után rátérhetek a gümőkór terjedési okainak vizsgálatára a nagyobb háziállatok között. E vizsgálat tárgyát természetesen az ember megélhetéséhez szükséges terményeket nyeri: a szarvasmarha, bivaly, juh, kecske, sertés, a többiek a gümőkór terjedésében alárendeltes szerepet játszanak; legalább nem tudok esetet még az irodalomban sem felemlíteni, hogy ló, szamár, macska terjesztette volna e betegséget az ember, vagy hason fajtájú állatok között. A baromfiak, melyek között — és terményeik közül a tojásban a gümőkór bacteriumai kimutathatók — e betegség elég gyakori, emberre vagy más állatra, mint baromfira, nem bizonyult veszedelmesnek, kivéve, ha a betegség okozót mesterségesen nem tenyésztették és ismételt ojtás által nem szoktatták, oly hőmérséklethez, minő a többi háziállatoké.

E jelenségről azonban korai beszélni, mert egyenes fertőzés emberről baromfira vagy fordítva eddig nem sikerült, valamint gümőkóros tojás fogyasztása után sem ismerünk positiv esetet, a midőn a betegség kifejlődött volna s így vizsgálatunk köréből kiesik.

A nagyobb házi állatok között is a tej játsza a gümőkór terjedésében egyik legfon-

tosabb szerepet. Egyszersmind az is világos, hogy itt első sorban azok az állatok jöhetnek tekiutetbe, melyek az iránt legfogékonyabbak: a szarvasmarhák.

A szarvasmarhák között elterjedt és folyton terjedő gümőkór okait keresnünk kell:

- a) a tenyésztésre szánt állatok, gümőkórra való megvizsgálásának elhanyagolásában;
- b) a tenyészetekben már megállapított gümőkór nem irtásában;
- c) gümőkóros állatoknak egészségesekkel való közös istállóban való tartásában;
- d) gümőkóros tehenek tejének szopós borjúknak táplálékkul való engedésében;
- e) rossz higienicus viszonyok között tartott, rossz, kevés tápláléértékű takarmánnyal való tartásban;
- f) a nyugati marha mindig tartó invasiójában, folytonos terjedésében, túlságos sok istállózásában, minden orvosi felügyelet nélkül való tenyésztésében;
- g) a tuberculinozástól való idegenkedésben;
- h) s végül a gümőkóros állatokkal való szabad kereskedelemben.

Nos, vizsgáljuk e tételeket egyenkint.

Egyes tenyésztőtől, vagy vásáron szerzett tenyészállatoknak állatorvossal való megvizsgálata ez időszereint a legtöbb helyen fölöslegesnek, vagy csak költségszaporításnak tekintetik. Minek is? Ha különben jó conditióban van az állat és a fajta jellegek határozottan kivehetőek, szóval a mennyire az exterieurből megállapítható, hogy convenabilis, minden további megfigyelés, vizsgálás nélkül a meglevőkhöz mehet és megy is. Néhány hónap mulva, vagy még hamarabb is némelykor, a drága pénzen vásárolt tehen koronkint, de különösen itatás után, többször erőtlentül, szárazon köhög. Majd azzal a hirrel lepik meg a tulajdonost esetleg, hogy az állat főgye fájdalom, nem engedi magát fejni, egy vagy másik csecsbimbó sikketté lesz a felette levő tőgyrésztben kemény tapintatu gócz érezhető stb. In ultima analysi az állatorvost kell mégis elhozni, hogy adja meg a kegyelemdöfést: „az állat gümőkóros.”

Nos, ha már meg van a baj, hogy szabaduljunk tőle? Nyilvánosságra az esetnek nem szabad jönnie, mert a tenyészet renoméja veszt; ha tejgazdaság is üzletik, annak üzlete csáppan! Hogy a többi állatok is átvizsgálattassanak, arra ajánlatot nem jó tenni, mert a tenyésztőt a szörnyű való esetleg nagyon elkeserítené.

Megkezdjük tehát, csak úgy szörmentén a beteg állatok selejtezését. Bármily elfogadható áron tudni a beteg állatokon. S tudnak rajta, hogy egy másodikat nyomorítsanak vele.

Ámde azt sem lehet csak úgy egy-kettőre nyélbe ütni, még vevőt kell keresni, még alkudni kell. Addig, míg a betegséget megállapították, a beteg állatot esetleg többet az egészségesektől nem különítették el, bizonyára két oldali vagy szemben levő szomszéd állat is fertőztetett már, a mit a gyakorlati tapasztalás igazolni szokott.

De tegyük fel, hogy nem fertőztetett! A betegséget szakember megállapítja s a betegnek vagy többnek haladéktalanul való elkülönítését véleményezi — nem rendeli a törvény nevében. Akkor meg az a baj, hogy ennek elkülönítése nehézségekbe stb. ütközik, talán ez által az idegenekben, kik a jóhírűvéi tenyészetet gyakran látogatják vevőt, jó pénzü vevőt hoznak, gyanu támad s az még nagyobb bajra vezet. Tehát ott hagyják a betegét a régi helyén, míg eladják!

Hogy a betegség ily módon *lassan, de biztosan* terjed, azt higgye el nekem a t. olvasó.

A tejgazdaságra beállított tenyészetek egyik fontos jövedelmi forrása a tej eladásán kívül a borjú nevelése és ezek eladása. Természetes dolog, hogy a borjú a tehen tejéből táplálkozik fejlődésének első időszakában s így a gümőkóros tehen gümőkór-bacillusok-

kal fertőzött tejével impregnálódik annak szervezete. Némelykor már a betegséggel terhelt születik, a minek kuforrása vagy az apa, vagy az anyaatat ivarszerveiben keresendő. S ha ily esetekben az anyaállat nem is volna fertőzve, szopás közben fertőzi azt borja. Gyakoribb azonban ez első eset, s dacára annak, hogy az anya gümőkóros, a borjút még is fel lehetne és lehet is nevelni, hogy az gümőkór mentes legyen. Ezt Bang, kopenhági tanár bizonyította be eclatans példakkal. A vele járó fáradtság miatt azonban, nálunk követőkire aligha fog akadni.

Betegh Lajos.

(Folyt. köv.)

EGYLETI ÉLET.

Igazgató-választmányi ülés. Az »E. G. E.« április havi rendes igazgató-választmányi ülését április 30-án tartotta meg.

Elnökölt: Cs. Szabó József f. h. t., egyleti elnök.

Előadott és jegyzett: Tokaji László egyleti titkár.

Felen voltak: Vég Bertalan, Béli Ákos gr., Benkő Mihály, br. Mannsberg Sándor, Cséer Lajos, Csermák Gyula, Molnár Sándor, Jakab László, Nagy Dezső, Kürti Dezső, Vinczenti Károly.

Elnök az ülést megnyitván, a jegyzőkönyv hitelesítésére felkéri: Benkő Mihály, br. Mannsberg Sándor és Vinczenti Károly tagokat.

Mult márczius 22-iki ülés hitelesített jegyzőkönyve felolvasatván, tudomásul vétetik.

Az egylet pénztárának márczius havi forgalmáról szóló jelentés felolvasatván:

3782 kor. 57 fill áthozat és bevétel
1761 » 50 » kiadással, és

2021 kor. 07 fill. maradvánnyal, jóváhagyó tudásul vétetik.

Elnök indítványára kimondja határozatkép az igazgató-választmány, hogy jövőre az ülések jegyzőkönyvei 3 nappal az ülés után hitelesítendőek.

Egyleti titkár bejelenti, hogy a földmivélségi miniszter 3024. eln. sz. leirata folytán, melylyel az egyletet a gazdatisztek és gazd alkalmazottakról szóló törvényjavaslat-tervezet tárgyalására április 6-ára Budapestre meghívta, elnökség a tervezet tárgyalására br. Bánffy Ernő, br. Jósika Gábor, gr. Béli Ákos, gr. Béli Kálmán, Gyárfás Benedek, br. Feilitzsch Arthur, dr. Szentkirályi Ákos és Jakab László tagokból bizottságot kért fel s a megállapított véleményét, illetve módosítási javaslatokat az egylet nevében, irásban, az egylet titkára személyesen terjesztette az ankéten elnöklő miniszter elé. Az értekezleten az egylet több módosítása figyelembe is vétetett. Tekintettel arra, hogy a meghívás és az értekezlet közti rövid idő ülés tartására nem volt elegendő, elnökség a tett intézkedések jóváhagyását kéri.

Ülés az elnökség intézkedését mindenben helyeslő tudomásul veszi.

Olvastatik a földm. miniszter 27397. IV/3 a. sz. körendelete, melyben arról értesít, hogy a párisi kiállítás magyar kormánybiztosi irodáját Párisba (23. Avenue Rapp) helyezte át, s hogy gazdasági ügyekben felvilágosításért az oda beosztott Kazy József min. o. tanácsoshoz kell fordulni.

Tudásul szolgál, hivatalos lapban közzeendő.

Olvastatik ugyanannak 32004. VI/3. sz. körlevele, melylyel a gazdasági munkásközvetítés szervezése tárgyában kiadott 11180—1899. eln. sz. min. rendelet egy példányát megküldvén, az egyletet annak ismertetése és népszerűsítésre kéri fel.

Igazgató-választmány elismeréssel lévén, a miniszternek ez újabb üdvös ténykedése iránt is, az idézett rendeletnek hivatalos lapja útján leendő ismertetését elhatározza.

A 3313. VII/2. eln. sz. földm. miniszteri körlevél arról értesíti az egyletet, hogy a földm. miniszter gazdasági szaktudósítókat a külföldre kiket nevezett ki s egyben figyelmeztet arra, hogy ezen tudósítókhöz szakbeli ügyekben úgy az egyletek, mint magánosok is — a földmivélségi miniszter útján — tanácsért és felvilágosításért — fordulhatnak.

Igazgató-választmány örömmel veszi tudomá-

sul a földmivélségi miniszter ezen újabb közcélú intézkedését, megkérdezendők tartja azonban, hogy, vajjon a gazdasági szaktudósítók kötelmei közé a külföldi termésvizonyok és terméskilátásokról való szakszerű és időnkénti tájékozás is beletartozik-e? Egyben megkérdezendők tartja ülés azt is, hogy vajjon az egyesek által a miniszter útján a tudósítókhöz intézett kérdések, illetve beadványok bélyegmentességet élveznek-e?

25454. IV/1. földm. miniszteri körlevél arról értesíti az egyletet, hogy kiszáradtan tanulmány kirándulására engedélyt és anyagi segélyt a folyó év nyarán is ad a miniszter, azonban minden egylet csak egy csoportot vezethet és csak a földmives iskolák gazdaságainak megtekintésére.

Igazgató-választmány köszönettel veszi tudomásul az értesítést és elhatározza, hogy annak értelmében felhívást intéz a kiszáradtákhöz.

Egyleti titkár bejelenti, hogy az április 12-én Sepsi-Szt.-Györgyön tartott bizottsági értekezlet megállapodott a június 5-re tervezett gazdasági országos értekezlet tárgyaiban és előadóiiban és pedig a következők szerint:

1. Az adóreformról: Cs. Szabó József;
2. Az erdélyi magyar fajta szarvasmarha és tejtermelésünk: dr. Szentkirályi Ákos;
3. A székely kérdéséről, székely kiszáradt gazdasági viszonyairól: dr. Székely György.
4. Háromszékvármegye hitelviszonyai, különös tekintettel a földhitelre: dr. Bodor Tivadár.

Igazgató-választmány a megállapított programot jóváhagyja s a további rendezési teendőkkel a kiküldött bizottságot megbizsa.

Egyleti titkár eléterjeszti az autonóm osztrák-magyar vámtarifa ügyében megküldött földm. miniszteri kérdőívre, a megelőző ülések határozata folytán, fogalmazott válasziratot

Ülés a felterjesztést elfogadván, elnökséget megbizsa az elküldéssel.

Egyleti elnök előterjeszti a földmivélségi m. kir. miniszter 1213. eln VIII/2. számú leiratát melyben véleményes jelentést kér az egylettől arra nézve, hogy vajjon a br. Kemény Kálmán v. b. t. t., cs. és kir. kamarás és neje br. Bánffy Polixéna, Ó Felsége a császárné és királyné volt palotahölgye által a marostordamegyei régi felsőjárás 11 községe határán 20000 hold erdő és 5000 hold mezőgazdasági területből alapítani szándékolta első szülöttségi hitbizomány alakítása — tekintettel a helyi viszonyokra és körülményekre — nem ütközik-e valamilyes közérdekbe, avagy a közérdek szempontjából nem-e épen kívánatos?

Igazgató-választmány a kérdést érdemlegesen és részleteiben is tárgyalván, többek hozzászólása után határozza, hogy:

Miután a nevezett birtok lekötése sem a telepítési akciónak utjában nem áll, sem szociális, gazdasági vagy birtokmegosztási érdekekbe — tudomás szerint — nem ütközik, ellenben nemzeti szempontból — idegen nemzetiségek által lakott terület szélén fekvő — inkább helyesnek és a helyes erdőgazdaság tekintetéből is ajánlatosnak mutatkozván, a hitbizomány alapításának engedélyezése ellen az egylet észrevételt nem tesz, miről a Nagyméltóságú földmivélségi miniszter ur az elnökség útján és a jegyzőkönyv kivonata mellett értekesítendő.

Olvastatik a biharmegyei gazdasági egylet 135. i. számú körlevele, melyben mellékelve a földmivélségi miniszterhez intézett felterjesztését a szedett sertéseknek csak 10 napi megfigyelés után engedélyezendő elszállítás ügyében, az egyletet hasonló felterjesztés tételére kéri.

Jakab László ig. vál. tag bejelentvén, hogy erre vonatkozólag már történt miniszteri intézkedés, választmány a megkeresést egyszerűen tudomásul veszi, és a biharmegyei egyletet erről értesíteni határozza.

Olvastatik ugyanannak meghívója a május 27-én tartandó permetező kiállítás és versenyre.

Ülés a meghívást köszönettel tudásul veszi s a meghívót a lapban való ismertetésre kiadja.

Olvastatik Kolozsvár város tanácsának 3695. sz. megkeresése, melyben arra kéri az egyletet, hogy 16hermagnak 5—10 kilós zsákokban való plombozását is eszközölje ki.

Igazgató-választmány elhatározza, hogy a mag-

vizsgáló állomásoknak erre való utasítását a földmivelésügyi minisztertől kérelmezni fogja.

Egyleti elnök bejelenti, hogy a Déván alakuló Transylvánia gyümölcsfeldolgozó gyári szövetkezet érdekében a hivatalos lap 17. számában az elnökség a gazdaközönséghez felhívást bocsátott ki s az 50 koronás részjegyekből 2 drbot az egylet nevében jegyzett.

Igazgató-választmány az elnökség eljárását helyeslő tudásul veszi.

A gazdasági tanintézet igazgatóságának 175. i. sz. megkeresése folytán az intézetnél egy állami ösztöndíjas hely megüresedve, a tanári testület javaslatával egyezően Keresztesy Károly I. éves hallgatóval javasolja azt betölteni az igazgató-választmány.

Olvastatik a földmivelésügyi miniszter 3880. eln. sz. leirata, melyben értesít, hogy a közérdekű öntöző csatornáknak létesítése tárgyában készült törvényjavaslat tervezet tárgyalását május 3-ára tűzte ki.

Tudásul szolgál.

Nagy Gábor egyleti tag indítványára elhatározza az igazgató-választmány, hogy Kolozsvár város határára kísérletképpen egy pár viharágyu felállítását fogja kérelmezni a földmivelésügyi minisztertől.

Több tárgy nem lévén, elnök az ülést bezárja.

KORMÁNYINTÉZKEDÉSEK.

Körrendelet. 27397—IV/3-a. Az 1900. évi párisi nemzetközi kiállítás magyarországi kormánybiztosságának irodája *Párisba* (23. Avenue Rapp.) helyezettett át.

Midőn ezt az egyesület szives tudomására hozom, egyuttal értesitem, hogy a menyinyben a kiállítással, vagy a kiállításra vonatkozó kiküldetésekkel, kirándulásokkal kapcsolatban bármi irányban felvilágosításokra lenne szükség, azok iránt közvetlenül a kormánybiztossághoz kirendelt *Kazy József cs. és kir. kamarás, ministeri osztálytanácsoshoz* legyen szives fordulni, a kit megfelelően utasítottam, hogy a gazdaközönség kívánalmait lehetőleg előmozdítani igyekezzenek.

Kelt Budapesten, 1900. évi ápr hó 11-én.

Darányi.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

Heti szemle.

„Meleg idő várható — helyenként zivataros esővel“ ez a május 1-i prognózis. Szinte gazdáink szájából vette ki a szót a hivatalos béka, mert vannak, kik a legujabb vetések a szőlő, a komló részére meleg időt kívánnak, mások az elmaradt őszi, a hiányos tavasziak, a nehezen induló rétekre esőt óhajtanak s vannak, a kik mind a két természeti segítséget kívánják. Ezen óhajoknak megfelelő a kép is az erdélyi részek mezőin. A kolozsi Mezőségben elég normális a fejlődés, egyenletes sűrűnek a vetések, éppen némely tavaszi kelését hátráltatta az éjjeli hideg! A Közép-Maros völgyén erősen buján állanak az őszi, a tavasziak szép kelésben, a cukorrépa már első kapában van; a rétek máris nagy növést mutatnak, a legelők annyira sűrűnek, hogy a téli takarmányhiány következtében már-már csontra soványodott marha gyorsan erőre kap rajta s rendesen végezheti a gazda a kissé késett kapások vetését! Ilyen a kép Maros-Vécsig! A tekei Mezőségben már nem félnak annyira a megdüléstől, de ritkás, vagy kiveszett vetés-helyek is csak az erős lejtőkön vannak, a legelők igen szépek, a szőlők s gyümölcsösök bő hajtást mutatnak: ha az április végi tokaji utó fagy ide is el nem jut! Legszomorubb a Sajó völgye! Gyenge bokrosodású rozso, nagy foltokban kiveszett őszi buzák, keservesen kelő tavaszi gabonák s soványan zöldelő rétek s legelők: a gazdasági kép! Deéstől aztán Kolozsvárig fokozatosan javul az állapot, Szamosújváron túl már kövérseget is látni, itt-ott erősen zöldelik egy-

egy uradalmi árpa s zab vetés, s a vetések is jó hozamot ígérnek.

Általánosságban kielégítő termésben reménykednek a gazdák: és abban is, hogy rövidesen lassan emelkedni fog a termények ára! Pedig sok helyütt még mindig csak a reménykedés a virtus, hanem a komoly dolog vége, az még messze van. Visszatérve a Sajó völgyére, nemcsak a természet munkája kedvetlen, de az embereké is! Elhanyagolt, sovány földek, sok éves, agyonkorhadtt trágyatelepek, part-rontó patakocskák s a kis, meg a nagy pálinka-üstöt sűrűn jelző táblácskák a kép háttére.

Darányi miniszter már előkészíté a jövő téli népies-előadások campagneját! Bizony szükség is van a gazda-tudomány népszerűsítésére! Mert mégis csak szörnyű dolog, hogy a mezősi kisgazda marokkal szőrja a tavalyi tarlóba a tengeri magot: hogy abból szemes, csöves termény nőjön, hogy egy helyütt 4—5 éves tőzegszerű trágyával trágyázza, más helyütt pedig (a Szamosvölgyön) olyannyira szármás trágyát hord ki a nagygazda, hogy nem lehet alászántani, meggyujtja tehát s ugy nyuzzák végig a csikorgó ekét prűszkölő sovány tulkok a lobogó s füstölő teregetett trágyában! Amott meg, a hola „Maros vize folyik csendesen“, még is csak keserves látni az észszerűtlenséget: hogy a kövér vetéseket birka hiányában ökrökkel, bivalyokkal nyugatják.

Mit kérnek a magyar sörözők s mit kívánnak mi tőlük? A magyar sörözők egyesületének küldöttsége — mint a Budapesti Napló írja — feljárta Széll, Lukács és Hegedüs minisztereket s azzal a pár kéressel tisztelgetek (?) nálluk, hogy engedélyezzen a kormány Hl.-ként 4 koronányi rendkívüli kamattal nélküli söradó-hittelt, vagy pedig intézkedjen az iránt, hogy tizenégnél csekélyebb cukor- mérő fokkal bíró sörle után járó adópótlékra ne 3, hanem 6 havi, a legalább 11 cukor- mérő fokkal bíró sörle után kilencz havi hitel engedélyeztessék. Hegedüs minisztertől plane azt kérték, hogy álljon el a sörpalaczkok hitelesítésétől. A ministerek az ügy tanulmányozását ígérték. Kérdés. hogy ilyen eredmények fejében mit ígérték? Ígérték e tekintettel a nagy sörfogyasztó közönségre: hogy a sör olcsóbb lesz? Ígérték-e, hogy a magyar sörhöz ezentul magyar komlót nagyobb mértékben direktre fognak felhasználni? Így pl. ígérték-e, hogy a magyar árpát ócsárlás nélkül veszik. S miért nem mentek el Darányi miniszterhez is! Mert megígértette volna velük, hogy a gyártásban szükséges komlójuknak legalább 50%-át itthon veszik a gazdától közvetlen s nem Saazon át 50%-el tuldrágán!?

— A sepsi-szt.-györgyi jun. 5-iki országos gazdaértekezlet programja véglegesen megállapítottatott (L.: „Egyleti élet“ rovatunkban az ig. vál. ülésről szóló referátát!) s a meghívók a napokban fognak szétküldetni. Ez alkalomra valószínűleg le fog jöni Darányi miniszter is, kit az „E. G. E.“ külön felterjesztésben hívott meg.

— Felhívás. Az „E. G. E.“ elnöksége felszólítja azon kisgazdákat, akik az általa rendezett téli gazdasági előadásokon jelen voltak, hogy — amennyiben a folyó év nyarán valamely földműves-iskola gazdaságának megtekintése végett, tanulmányutat tenni óhajtanának — ebbeli szándékukat az egylet titkári hivatalánál egy héten belül jelentsék be. A kiránduló csoport állhat 20—50 személyből, kiknek utiköltsége és a birtokon való élelmezése államsegélyből fedeztetik.

— Gazdasági munkások biztosítása. Már előzőleg adtunk hírt azokról a törvényjavaslatokról, a melyekkel Darányi Ignác földmivelésügyi miniszter legközelebb a Ház elé akar lépni. Említettük

köztük a munkás-segélypénztárt is, a mely szintén azon intézmények egyike, a melyek a kis ember sorsáról vannak hivatva gondoskodni s így organikus része annak a messze kiható szociálpolitikának, a melyet Darányi oly nagy sikerrel és gyakorlati érzéssel kezdeményezett.

Május hó 5-én a földmivelésügyi miniszteriumban ez ügyben értekezlet volt, a melyre a pénzügyminiszter, belügyminiszter, igazságügyminiszter és kereskedelemügyi miniszter képviselőin kívül meghívottak: gr. Andrássy Sándor, Bedő Albert, Bein Károly, Bogyó Samu, gr. Desseffy Aurél, br. Harányi János, Justh Ferencz. gr. Károlyi Sándor, dr. Kohner Adolf, Kristóffy József, Léway Lajos, Lukács György dr., gr. Majláth József, Makfalvy Géza, dr. Névay Lajos, Pinkovics József, Rátkay László, Reiszig Ede, Rosenberg Gyula, Sándor János, Szabó József, gr. Széchenyi Imre, Szily Pongrácz, gr. Tisza István, gr. Zselénszky Róbert, gr. Zichy János.

A tervezet szerint lesz egy országos gazdasági és munkás-cseléd segélypénztár. A segélyintézménybe minden gazdasági munkás és gazdasági cseléd beléphet. A belépés nem kötelező.

A tervezet azokra a »heti hatásokra« építi fel a munkások önszegélyző társulását, a melyek eddig különböző szocialista kaszáka formát be. Joggal számít arra, hogy a munkás inkább oda fizeti be a heti 20 fillért, a honnan bizonyosan kap valamit, mint oda, a honnét szomorú tapasztalásai szerint semmit se kap.

A heti 20 fillérért ugyanis az új intézmény a következőket adja: 1. ha a munkást baleset éri, fizeti az orvost, a gyógyszereket, kötszereket s munkaképtelenség esetében ad 2 hónap 120 fillér segélyt; 2. ha a munkaképtelenség 2 hónapnál tovább tart, — s ha esetleg a munkás munkaképtelen lesz, fizet havonként az intézmény legalább is 10 korona segélyt, mely azonban fölemelhető az igazgatóság által; 4. ha a munkás a baleset miatt meghal, családja kap 400 koronát; 4. ha a munkás 10 évi tagság után munkaképtelen lesz bármely okból, kap havonként, élete fogytáig 10 koronát, ez szintén fölemelhető 20 koronára; 5. a tag 65 éves korában, minden egyéb igényének épségben tartásával kap 100 koronát; 6. ha a tag meghal, 5 évi tagság után 200, 10 évi tagság után 250, 15 évi tagság után 270 korona segélyt kap a családja.

— Kiállítás Nagyváradon. A nagyváradi mezőgazdasági ipari kiállítás rendezésére kiküldött bizottság elhatározta, hogy a kiállítást nagy arányokban 1902-ben tartják meg a Rhédey kertben. A kereskedelmi kamara a költség fedezése végett tagjaira három éven át 3 százalékos póttulértet vet ki. A kiállítás rendezésében részt vesz a gazdasági egyesület és a megye nyolcz ipartestülete.

— Gazdász majális. A kolozsmonostori m. kir. gazdasági tanintézet hallgatói „segélyegyletük“ javára 1900. évi május hó 12-én szombaton, a sétatéri kioszk termében zártkörű majálist rendeznek. A multság védnökei: Cs. Szabó József főrendiházi tag, erdélyi gazd. egyt. elnök; dr. Haller Károly ministeri tanácsos, egyet. tanár; dr. Szentkirályi Ákos gazd. tanint. igazgató és Szecsey István gazd. tanint. tanár, ifjúsági elnök. Rendezősége: Gass Gyula elnök, Székér Pál és Balla György al-elnökök, Nagy Lajos pénztáros, Tolokán Miklós és Gottescha József ellenőrök, Antal Ágoston jegyző. Kovács Jenő cigány vajda és Árvay Ernő, Árvay Lajos, Bacsoni Pál, Beke Kázmér, Bodó Károly, Breuer Ödön, Butyka János, Demény Dezső, Dragamér Aladár, Elek Gyula, Elekes Imre, Fluck Károly, Gaál Elek, Gocsmán Jenő, Györffy Károly, Halász János, Herczogh Árpád, Horváth István, Incze Gábor, Kádár János, Karg Dezső, Keresztesy Károly, Kovács Nagy Ferencz, Köntzey Béla, Kratochwill Lajos, Mihály Albert, Munkácsy József, Nagy Domokos, Nagy Lajos, Nyárády János, Osváth Dénes, Pál Kálmán, Pap Brutus, Schmidt Péter, Schram Lajos, Szabó Vincze, Szathmáry Béla, Szentkirályi Gábor, Vass Sándor, Venczel Barnabás, Vertán Antal, Virág Károly, Vitályos Béla, Wlaik Ágoston, Zimmermann Richard, Zoltány Ferencz rendező bizottsági tagokból áll. Belépti díj sze-

mélyenként 2 korona, családjegy 6 korona. Ajánljuk ezt a mindig kedélyes és jóízű mulatságot úgy az agráriusoknak, mint a merkantilistáknak szives figyelmebe.

— Németség komlóm. Egyik áprilisi számban megírtuk, hogy a németországi komlótermelők egylete oda törekszik, hogy a külföldi komlóbehozatalt q.-ként 14 márka helyett 100 márkával vámoaltassák! Most azt olvassuk egy német komló-újságban, hogy e tárgyban ellenmozgalmat indítottak a németországi sörgyárosok, kimondván, hogy nem ajánlatos a külföldi, különösen osztrák-magyar komló megvámolása, mert könnyen megesik az a külföld részéről is, a hol esetleg a német sört is nagyon megtalálják vámolni; de még nem bizonyos, hogy a nagyobb vám dacára is nem fogják-e behozni a saazi komlót, mert arra ezután is szükség lesz a pilseni-fajta sörk előállítására.

— A tuberkulin ojtás érdekében. Az alsó-ausztriai tartományi ülésen Pirkó képviselő a tuberkulin ojtást illetőleg, a következő javaslatot terjesztette elő: 1. Az alsó-ausztriai tartományi bizottság által a szarvasmarha tuberkolózis meggátolására eddig fogantatosított intézkedések helyben hagyatnak. 2. A tuberkulin próba nagyobb szabású kísérletére 10,000 korona dotáció engedélyeztetik. 3. A földmivelésügyi minisztertől az 1900 budget terhére ugyanekkora összegű állami segély kérendő. E javaslatokat egyhanglag elfogadták.

— Tojás-szövetkezetek. A földmivelésügyi miniszter megállapodásra jutott egy magyarországi s Londonban nagy üzlettel bíró export-czeggel, mely a tojás-szövetkezetek által előírt módon összegyűjtött tojásokat a londoni piaci árak szerint mindenkor, bármily mennyiségben megveszi. A miniszter ennek folytán ily tojás-szövetkezetek megalakításához fogván, meglepő rövid idő alatt huszonnégy ily szövetkezet létesült körülbelül 8000 taggal. E szövetkezetek a tojás-szállítást már meg is kezdték s naponként 100—110 láda tojást szállítanak.

— A tenyészállatok gondozói. Darányi földmivelésügyi miniszter az állattenyésztési felügyelőknek megfelelő összeget utalványozott azon célból, hogy az, az egyes községekben köztenyésztésre használt és jól gondozott tenyészapaállatok ápolóinak jutalmazására fordíttassék.

— A világ bortermése. Franciaországban 1899-ben 48 millió hektoliter bor termelt, Olaszországban 29 millió, Spanyolországban 22 millió, Oláhországban 6 millió, Ausztria termése 2 millió, Magyarországon 1 millió hektoliter, a mi mutatja, hogy termelésünk mennyisége más országokéval szemben igen leshallott.

— Cukoripar. A német cukorgyárak 1899 évi augusztustól 1900 márczius végéig 1,547.960 tonna nyers cukrot és 849.845 tonna finomított cukrot termelnek; az előző kampányban pedig 1,486 605 tonna nyers és 847.898 tonna finomított cukrot. Kuba szigetén Santa-Clara és Puerto-Principe kerületekben 5 nagy cukorültetvényt létesítenek, ezek közt két igen nagy szabású, nagy gépperendezéssel.

— Új amerikai szőlőtelepek. Miután az eddigi állami amerikai szőlővesszőtelepek a keresletet nem tudták kielégíteni, Darányi földmivelésügyi miniszter elhatározta, hogy Esztergomban, Léván, Moldován, Nagy-Enyeden és Récsén újabb állami amerikai telepeket rendeztet be.

— Országos borvásár Budapesten. A székesfőváros vásárcsarnokainak igazgatósága közlésezi, hogy a Medárd-napi országos borvásár a központi vásárcsarnok pinczehelyiségeiben, mint rendszeres, május hó 27-től, bezárólag június hó 9-ig fog megtartani.

— Nemzetközi nagy lóvásár Érsekújvárott. A nemzetközi lóvásárt Érsekújvárott ismét május első hétfőjén s az ezt megelőző vasárnap délután, vagyis május 6-án délután és május 7-én fogják megtartani. E lóvásár Magyarországon a legjelentékenyebb és a legkeresettebb, melyet a tenyésztők és kereskedők egyaránt fölkeresnek. Főként a külföldi lókereskedők szokták az érsekújvári

lóvásárt fölkeresni. A mult évben is 500 drb külföldi használatra való lovat adtak el.

— Arankamentes, plombozott löheremag tisztán kapható a „Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank áruraktárának vezetőségénél, Kolozsvárt vasuti-állomás mellett.” Minden megkeresés e címre intézendő és pedig idejében, hogy a raktárnak legyen alkalma és ideje a kellő mennyiség kiállítására. (2.)

— Tek. Kálay Lajos urnak az „első prozniczi gépgyár” vezérképviselőjének Budapest, VI. Gyár-utca 50. Örömmel hozom becses tudomására, hogy e jelen évben Uraságod gépgyárából vásárolt kettős tisztító cséplőgép minden tekintetben a legnagyobb mértékben kielégítette úgy a magam, mint a cséplőtársak közönség igényét. Munkája könnyű, a gabonát a legkíméletesebb osztályozással eresztí zszakba. S miután Uraságod által ajánlott cséplő fentiek szerint kifogástalan, fogadja hálás köszönetem kifejezését, melyet ezennel az érdeklődő felek becses figyelmebe jó lelkiismerettel ajánlok. — Udvarhelymegye Derzs, 1899. szeptember 18. Bács Ferenc, Kots Alibály. — Felhívjuk olvasóink szives figyelmét a czég mai hirdetésére.

— Szép lencse és paszuly kerestetik megvételre vetőmagnak Ajánlatok az ár megjelenése és egy kis minta beküldése mellett a kiadóhivatalhoz intézendők. (299.)

KÖZGAZDASÁG, ÜZLET, FORGALOM.

Vásári jelentés.

(Saját tudósítónktól.)

Szamosújvári vásár 1900. április 29—30-án és május 1-én.

Erd. magy. bika	Felhajítás	Eladás
" " tehén	38 drb.	30 drb.
" " üsző	410 "	217 "
" " ökör	330 "	309 "
" " tinó	418 "	223 "
" " borju	160 "	108 "
bivaly	435 "	420 "
" borju	29 "	11 "
" borju	65 "	40 "
összesen	1996 drb.	1267 drb.

ló és csikó	96 "	46 "
juh és bérány	3125 "	1344 "
sertés és malacz.	910 "	618 "
Eladási ár páronként		koronákban
magyar jármos ökör I. minőség		681—790
" " " közép minőség		518—575
" " " gyenge		360—450
" " " kimustrált (hizlalni)		390—440
tarka " " II. minőség		570—620
" " " III.		385—490
magyar fajta tinó 2—3 éves		195—360
tarka tinó		260—340

magyar fajta tehén friss fejős	140—300
" " " borjas (hasas)	125—260
" " " levágásra	100—215
Eladási ár koronákban, páronként, magyar fajta	
üsző 2 éves 85—120, 3 éves 100—190; magyar fajta	
előhasi 115—210, tarka üsző 2—3 éves 100—300, borju	
szopós darabonként 11—32, borju választott 40—90;	
bivaly-ökör pároként 260—440, bivaly-tehén 140—260;	
bivaly-borju 30—100; igaz ló darabonként 120—260,	
könnyű koci ló 180—410, háta ló 380—585, csikó 2	
éves 165—250, 3 éves 240—380, 4 éves 390—470; kos	
20—36, anya birka 19—30, bérány 4—8, mustra juh	
15—22, kan 48—50; kocza 40—64, sülőd 16—46.	

Budapesti gabonatözsde.

I. Készárúüzlet. (Május 3.)

Buza 7.60—8.55. K.-ig.
Rozs 6.45—7.00 K.-ig.
Takarmányárpa 5.60—6.00 koronáig.
Zab 5.55—5.65 koronáig.
Tengeri 5.50—5.65.

II. Határidőüzlet.

Kötések. Az üzemlet folyamán a következő kötésektől történtek:	
Buza májusra	7.99, 7.97, 7.94, 7.92.
" okt.-re	8.14, 8.12, 8.11, 8.09.
Rozs okt.-re	7.06, 7.12, 7.08.

Kolozsvári piac.

A csütörtöki (május 3-iki) hetivásáron a következő gabona-árakat jegyeztük föl.	
Buza métermázsanként K.-tól	12.70—14.90 K.-ig.
Rozs "	10.05—11.15 "
Zab "	08.00—08.50 "
Arpa "	09.20—10.75 "
Kukoricza "	09.80—10.35 "
" áprilisra	6.88, 0.00.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Sz. J. S.—r. Erre a számmra késve érkezett. jövőre hozzuk, különben addig egy kissé üledik is a dolog... Szives üdvözlét! — Sz. V. A kiállításról kérjük szives tudósítását. Levél ment. — Többeknek. A kitűzött pályakérdésekre még mindig elfogadjuk a munkákat — június elejéig.

Magyar Jelszó-Hitelbank

Képviselősége Kolozsvártt
(Jókai-utca 2. sz., gr. Rhédey-ház, I. em.)

Az intézet alaptőkéje 30 millió korona.

4%-os és 4½%-os

Záloglevélkölcsonöket

nyujt és pedig 4%-os kölcsönt földbirtokra: 50 évi törlesztéssel 5 százalék,

nagyobb városokban fekvő házakra 40 évi törlesztéssel 5.40 százaléknál évi részletfizetés mellett és magasabb leszámítási árfolyam mellett 4½%-os záloglevélkölcsonöket földbirtokra 50 évi törlesztéssel 5.40 százalék és nagyobb városokban fekvő házakra 42½ évi törlesztéssel 5.65% évi részletfizetés mellett.

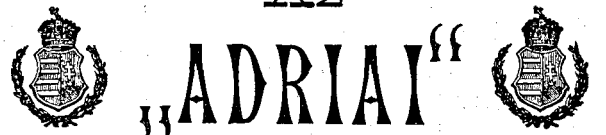
A jelszógul felajánlott erdőrézsi ingatlanok értékére és a megszavazandó kölcsön összegére nézve az Erdélyi Gazdasági Egylet bizalmi férfai adnak véleményét. (1.)

A bank képviselőségénél kaphatók 4% és 4½%-os záloglevelek, 3%-os és 4%-os nyeresémműköntvények.

NYILT-TÉR.

AZ

BIZTOSÍTÓ-TÁRSULAT

alapított 1838-ik évben.

Vagyonsbiztonsági tőkéje 104 millió korona.

A magyarországi igazgatóság intőzője:

Br. PODMANICZKY FRIGYES.

E társulat, mely 62 éves fennállása óta 440 millió koronát fizett ki károk fejében, biztosít a legjutányosabb feltételek mellett: tűz- és robbanási-, valamint jégokozta károk ellen, továbbá az emberek életére, halál és elérés, valamint kiházásitási esetekre.

Erdélyrészi vezérképviselőség

Kolozsvárt:

Szekula Ákos

vezérfelügyelő.

(250.)

LAPFELÜGYELŐ BIZOTTSÁG: Az irodalmi szakosztály elnöke: Br. BÁNYFY ERNŐ, alelnök: SZABÓ SÁMUEL, tagok: Br. FEILITZSCH ARTHUR, Dr. GIDÓFALVY ISTVÁN, GYÁRFÁS BENEDEK, KUSZKÓ ISTVÁN, LÉSZAI FERENCZ, Báro MANNSBERG SÁNDOR, TUBA LAJOS, TURCSÁNYI GYULA.

Felelős szerkesztő és kiadó:

TOKAJI LÁSZLÓ.

Társzerkesztő:

JAKAB LÁSZLÓ.

Segédszerkesztő:

ÉBER ERNŐ.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET TULAJDONA.

H I R D E T É S E K.

Elemi Biztosító Részvénytársaság.

Teljesen befizetett részvénytőke 4.000,000 korona.

Kolozsvár, 1900. március hó.
Van szerencsém t. Cz. b. tudomására hozni, hogy az

Elemi Biztosító Részvénytársaság

számára tűzbiztosítási ajánlatokat épületekre, ingóságokra, áruaktár, termény és takarmánykészletekre stb., valamint gyári és átalány-biztosításokra vonatkozólag elintézés céljából elfogadok.

Midőn egyszermind b. tudomására hozom, hogy az általam képviselt intézet más biztosító vállalattal szemben kötelezettségben nem áll (nincs kartelben), kérem, hogy szíveskedjék b. bizalmával megtisztelni, a mit legelőnyösebb feltételekkel és méltányos eljárással mindenkor kiérdemelni iparkodom.

Kiváló tisztelettel

az Elemi Biztosító Részv. Társaság kolozsvári vezérképviselője:

Ferenczy Dezső

Jókai-utca 4. sz., Ferenczi-ház.

(295.)

↳ Vidéki ügynökök a legelőnyösebb feltételekkel felvétetnek. ↩

Legeltetésre ki vállal el

2 drb. két éves és 1 drb. három éves

csikót?

Ajánlatok **Gombos Józsefnek, Székely-Kocsárd.** (320.)

847—1900. szám.

H I R D E T M É N Y.

A szamos-ujvári fejtintézet részére folyó évi május 25-ig beadandó írásbeli zárt ajánlatok alapján beszerzendő 700 métermázsza szürke és 100 métermázsza fehér, erdélyi, szálas, mosatlan gyapjunak szállítása tárgyában, annak megjegyzése mellett, hogy 20 métermázsára is lehet ajánlatot tenni, megkeresésre szívesen ad részletes felvilágosítást

(325.)

az igazgatóság.

HOTTER F. J. R. Szt.-József gyógyszerháza a sz. Józsefhez Bécs. XII/2., Schönbrunnerstrasse 182.

Hotter-féle Absorbinol

¼ palack frt 6— ½ palack frt 3.50.
Eltávolít mindennemű kinővést és zsíros testtapadékat, anélkül, hogy a szőrt tönkre tenné. Etősíti a metamódott és gyenge inakat, eltávolít és tönkre tesz minden csomót az izmok és megóv minden gyulladástól; különösen bevált epebajoknál, csülkdaganatoknál, patabütyköknél, vastag térdnél, csomónál az inakon, vastag bokánál, daganatoknál, ahol ilyenek fellépnek. A térdek remegését megszünteti s meggyógyítja a zuzódásokat.

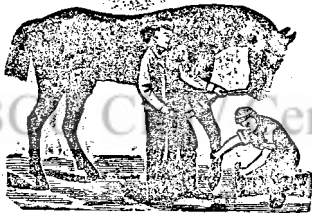
Hotter-féle Agril táppora

lovak és szarvasmarháknak, 1 csomag 80 kr.
Kitűnő pótlék a takarmányhoz az állat ereje és egészségének fenntartására; minden vese-, máj-, hólyag- és idegbajnál alkalmazandó.

Hotter-féle holttetemkenőcs

¼ tégely 2 frt. ½ tégely 1 frt. 20
Felülmulthatatlan holttetem eltávolítására régi bajoknál is.

HOTTER'S

állatgyógykészítményei

a jelenkor legkitűnőbbjei, melyek számos bizonylat szerint semmi más hasonló szerek által hatásukban el nem érettek. Raktárak a gyógyszerházakban és drogériákban.

Főraktár: **Dr. BUDAI EMIL** városi gyógyszerháza Budapest IV. városház tér és **TÖRÖK JÓZSEF** gyógyszerháza Budapest Király-utca 12.
(324.)

Hotter-féle Training-Fluid

1 palack frt 1.20.

Az inakat és izmokat a magas öreg korig állandó erőben és frissen fenntartja, az állatot a bedörzsölések után a legnagyobb fáradságokra és vontatásra képesíti. A toleráltság következmenyeinél, benulás, szaggatás és merevedésnél meglepő sikerrel alkalmaztatik.

Hotter I. és II. sz. disznópora

1 kiló frt 1.20.

Legjobb étrendi szer a disznók étvágyának és az azzal járó emésztésnek előmozdítására; kitűnően bevált orbáncznál. A II. számú hasmenésnél alkalmazandó.

Hotter-féle kólíka elleni szer

1 üveg 1 frt 50 kr.

Lovaknál mindennemű kólíka és hügy felakadás, szarvasmarháknál pedig pufadság ellen alkalmazandó.

Szabadalmazott

kosár betétek

gőzcséplőgépek számára, kaphatók a feltalálónál, teljes felelőség mellett, hogy tiszta cséplést lehet vele végezni a legrosszabb esetben is.

A kosár betétek árai:

(301.)	4 lóerejű géphez	30 frt.
	6 "	35 "
	8 "	40 "
	10 "	45 "

Megrendelés esetén a kosár szélességének mérete beküldendő. **BAJZÁTH IGNÁCZ** Székelyhidon.

Magasabb qualificatióval és megfelelő gyakorlattal bíró gazdasz főtisztai, igazgatói vagy más bizalmi állást keres. Időszakai megbízásokra is reflektál.

Eladó elsőrendű szőlő-ajtványok

és kitűnő

asztali Ó- és Uj hegyi borok

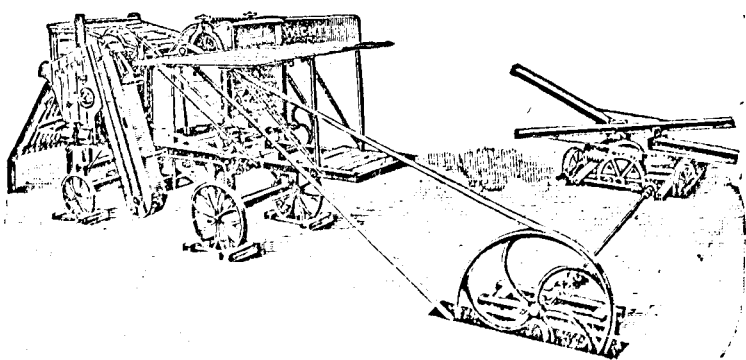
nagy mennyiségben!

Gyökeres ojtványok: Bakar Piros, Erdei fehér, Bácsó vagy Juhfark, Portugizi, Olasz Rizling, Rajnai Rizling, Ropogós gyöngy, Madeleine Angevine, Madeleine royal ezre 120 frt első osztályu. Sima zöld ojtvány ugyan ezen fajokból ezre 80 frt első oszt., mind Rip. Portalis alanyba vannak ojtva, kapható nagy mennyiségű Othelló sima vessző ezre: I. oszt. 10 frt, II. oszt. 6 frt. Delevardt sima 50 frt. Megrendeléseket elfogad!

Sándor József Bihar-Diószegen.

(290.)

Munkához 2—3 ló vagy ökör elegendős. Gőzcséplők helyettesítője.

Első prozniczi Gazdasági Gép- és Gőzmozgatógyár WICHTERLE F.

Magyarországi vezérképviselő **KÁLLAI LAJOS.**

BUDAPEST, VI. ker., Gyár-utca 50. szám.

(323. I.) ajánlja új találmányu dupla golyócsapágyu szabadalmazott

kettős tisztító

járányos cséplőt, árpatoklyaszóló és 3 szákkifolyóval és legelőnyösebb lóherhűvelővel.

Tiszta cséplése, nagy munkaképessége felülmulthatatlan.

A jelenkor legkönnyebben járó cséplő készlete. Csépléshez fele igavonó erő sem szükséges, mint eddigi gépekhez.

Kisebb motorral is kitűnő sikerrel üzemben tartható.

Gépeink megtekinthetők nagyszabásu telepünkön VI., Gyár-utca 50. szám.

Szőlőmivelők és mezőgazdák számára!

A szőlőtelepek befecskendezéséhez, valamint a gyümölcsfákat károsító rovarok, továbbá a szegecs és tormáncs teljes kiirtásához

MAYFARTH Ph. és Társa-féle szabadalmazott

Önműködő

ugy hordozható, mint kocsira szerelt

„SYPHONIA“

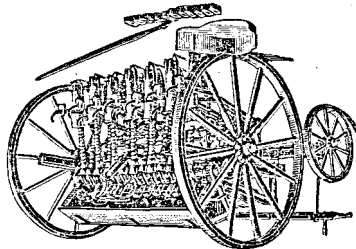
fecskendői, a legjobbaknak bizonyultak, a melyek szivattyuzás nélkül a folyadékot önműködőleg a növényekre permetezik. Ezen fecskendőknek már sok ezerre menő példánya van alkalmazásban és számos elismerő bizonyítvány igazolja ezeknek elvitázhatlan kiválóságát minden más rendszerrel szemben.

A legjobb vetőgépek

Mayfart Ph. és társa legujabb szerkezetű

„AGRICOLA“

(Tolóvetőkerékrendszer) vetőgépei. Mindennemű mag- és különböző magmennyiség számára, váltó-

kerekek nélkül, dombon avagy síkon a legkönnyebb járás, legnagyobb tartósság és mind a mellett a legolcsóbb ár által tűnnek ki. A lehető legnagyobb munka-, idő- és pénz megtakarítást teszik lehetővé.

Különlegességeket széna- és szalma-prések kézi használatra. Kukorica-morzsolók, cséplőgépek, járgányok, gabonarosták, trieurók, ekék, hengerek és boronákban a legujabb rendszer és elismert legjobb alkotás alkalmazása mellett gyártanak és szállítanak.

Mayfarth Ph. és Társa

cs. és kir. szabadalmazott mezőgazdasági gépgyárak

(229.) **BÉCS, II. Táborstrasse 71.**

Kitüntette több mint 400 arany, ezüst és bronzéremmel.

Kimerítő árjegyzékek és elismerő okiratok kívánatra ingyen küldetnek.

Képviselek és ismételadók alkalmaztatnak.

»Az «Orsz. Magyar Gazdasági Egylet» 1899. évi szegedi kiállításán nagy arany érem!»

A Segesvári baromfitenyésztési egyesület elad

fajtisza törzsektől költőtojásokat: u. m.: sárga Cochín, világos Bráhma à 40 f., Plymouth Roks, Langshan, sötét Bráhma, arany, ezüst és sárga Wyandottes, Dorking, Peking kacsa és Rouen kacsa à 30 f., fehér Minorka és fekete olasz à 20 f., csomagolás és szállítási díj külön. — 6 darabnál kevesebb egy fajból nem adatik. — Megrendelések W. Fröhlich, egyleti elnökhöz. Segesvárt intézendők. — A szegedi kiállításán baromfiakra díszoklevelet, arany és ezüst éremt nyertünk. (307.)

A Gazdaközönség Figyelmébe!

Jégbiztosítások

legolesóbban és legelőnyösebben köthetők, a részvénytársaságok kartelljén kívül álló: (185.)

Országos magyar kölesönös biztosító szövetkezetnél, mely átlag félszer olesóbban biztosít, mint a részvénytársaságok.

Tűzkár-biztosítások

ugyanesak e szövetkezetnél köthetők legelőnyösebben.

Bővebb felvilágosítást ad: a Szövetkezet Igazgatósága: Budapesten (VIII. József-körút 8. sz.) valamint az ország minden vidékén fennálló fő- és helyi ügynökségek.

SZABÓ BÉLA utóda

GYÖNGYÖS.

A legmagasabb kitüntetés!

amely gyárost vagy kereskedőt érhet az, ha az általa forgalomba hozott árút, a fogyasztó közönség pénze mellett még hálásan megköszöni, magasztalja, dicshimnusz zeng fölötte és minden ismerősének, jóbarátjának ajánlja. Ilyen kitüntetésben részesül évek óta a gyöngyösi Szabó Béla utóda **czég**, mely a már országszerte ismert jó hírnevű

Bikaviadal kaszát

honosította meg nálunk. A legszegényebb munkástól a legmódosabb gazdáig, több mint 10000 ilyen dicséret levél van birtokában.

Kaszáinak minden darabját, amely nem megfelelőnek bizonyul, saját költségén visszafogad

és saját költségére azonnal megtérít.

Ára jó fenékövel együtt 10 darabon felül bérmentve

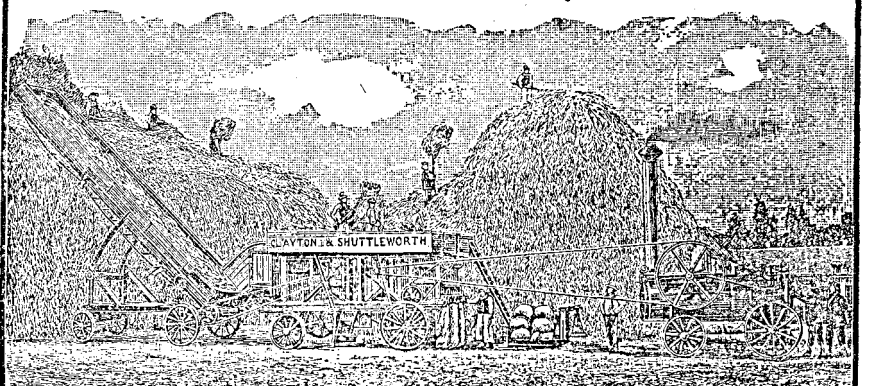
	8	8½	9	10	11	markos
korona	2.40	2.60	2.80	3.20	3.60	

40 koronán aluli megrendeléseknél utánvét mellett, ezen felül a község birája ajánlása mellett augusztus 1-i fizetésre. Megrendeléseket júniusi szállításra már most elfogad, késői megrendelések a nagy kereslet folytán nem lesznek figyelembe vehetők. (322.)

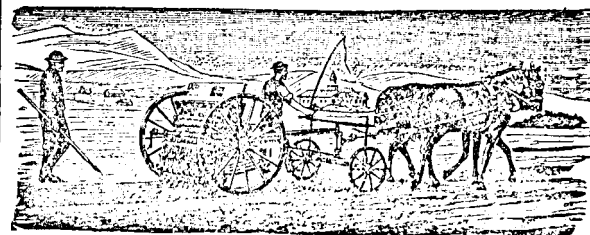
Clayton & Shuttleworth

mezőgazdasági gépgyárosok Budapest Váci-körút 63. sz.

által a legutányosabb árak mellett ajánlatnak:

Locomobil és gőzcséplőgép-készletek 2½ egész 12 lóerőig, továbbá járgány-cséplőgépek, lóhere-cséplők, tisztító-rosták, konkolyozók, kaszáló- és aratógépek, szénagyűjtők, boronák, szalmakazalozók, konkolyozók, kaszáló- és aratógépek.

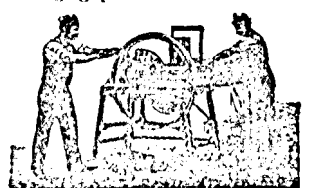
„Columbia-Drill“

legjobb sorvetőgépek, szecskavágók, répvágók, kukorica-morzsolók, darálók, őrő-malmok, egytetemes acél-ekék,

2- és 3-vasú ekék és minden egyéb gazdasági gépek.

Részletes árjegyzékek kívánatra ingyen és bérmentve küldetnek.

Lincolni törzsgyárunk a világ legnagyobb locomobil- és cséplőgép-gyára.

FUCHS és SCHLICHTER.
Budapest, VI. Jász-utca 7.

Csakis

a

Hazai ipart

pártoljuk.

(292. I.)

Sertésenyésztők figyelmébe.

A 13652. szám alatt szabadalmazott **SOMOGYI GÉZA-féle** állatok emésztését elősegítő por **mindenféle sertésbetegségek ellen sikeres hatással bír.**

A 13652. sz. magy. kir. szabadalmi okiratnak kivonata.

Jelen találmány tárgya egy eljárás, áll a táppor előállítására, melyet állatok, különösen sertések úgy folyékony, mint szilárd táplálékába belekeverve, annak emészthetőségét megkönnyíti.

Mint a tapasztalatok bizonyították, ezen tápporral ellátott táplálék az állat szervezetére igen jótékonyan hat, a mennyiben annak ellenálló-képességét betegségek ellen már aránylag rövid használat után nagy mértékben növeli.

Figyelmeztetés.

A por, melyet az étellel együtt bevesz a sertés, a gyomorból megemésztés után a vékonybelekbe kerül, a hol az tovább emésztődve annak alkalmas részei a bél szívi edényei (bolyhai) által felszívódnak s a tápláló szervek erein keresztül a vérbe vitetnek és számtalan véredény által szétterjednek a test minden részébe; innen van tehát az, hogy a por tartalma szerint belsőleg hat, mert ha találmányom rendszeresen használva lesz, sikeres eredménnyel jár.

Használati utasítás.

Ha az állat nem eszik és nem emészt, hetenként 2-szer 3 deka 1½ evőkanállal adandó naponta.

Ha az állat gyengélkedik, az első két nap 5 deka 2½ evőkanállal naponta. Azonban, ha betegségbe megy át, két napon át 8 deka 4 evőkanállal etetendő. — A por kevés hig ételbe keverendő.

Elismerő levelek gazdaságokból vannak.

Kapható mindenütt.

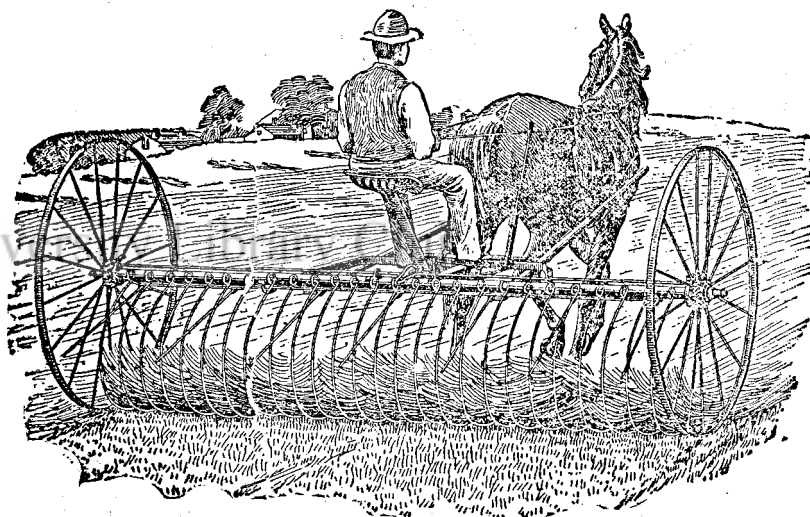
¼ kg. doboz 90 fillér (45 kr.), ½ kg. doboz 1 korona 80 fillér (90 kr.)

(288.)

Készítő: **SOMOGYI GÉZA, Arad.**

Főraktár: BURGER FRIGYESNÉL Kolozsvártt.

Mc. CORMICK
HARVESTING MACHINE COMPANY.
chicagói aratógépgyár.

Kévekötoáratógép.

Marokrakóaratógép.

Fűkaszálógép.

(297.)

Szénagyűjtő-gereblye.

Kévekötozsineg.

Kaszaélesítő.

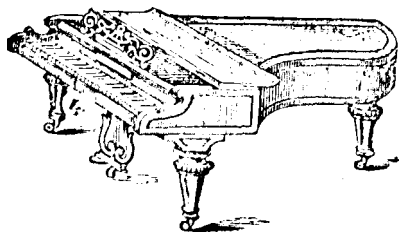
Iroda és főraktár Magyarország és Ausztriára.

BUDAPEST, V. Váci-ut 38 sz.

William J. Stillman Igazgató.

Solymosy és társa, Kolozsvár, Képviselők

Kolozs, Szilágy és Háromszék megyékre.

THEK ENDRE EGYEDÜLI MAGYAR ZONGORAGYÁROS.

A legnagyobb választékban vannak hangszereim a központban **Budapesten Üllői-út 66.**, a honnét kiválasztottakból van raktáron **KOLOZSVÁRT Unio-utca**, az erdélyi közönség kényelmére tekintetes **FARKAS ÖDÖN** zenedei igazgató és tanár úr által képviselve.

Egyenlők a hangszerek ez idő szerint a legjobbakkal, ár tekintetében pedig igen sokkal olcsóbbak a jobbaknál, a beözönlött rosszakkal pedig nem versenyeznek.

(306.)

BIZTOS VÉDELEM TAVASZI FAGYOK ELLEN.

Szabadalmazott fagyvédő-burkok

Szalma-, gyékény-, stb.-ből.

Megóvják a szőlőtőkét a fagy, dér és köd minden veszedelmétől, a fejlődést előmozdítják és aránylag sokkal dúsabb terméshozamot biztosítanak.

Használatuk egyszerű és kényelmes.

A nyílt henger alakú fagyvédők a nyitáskor a tőkékre ráhuzva, mindaddig rajtuk maradhatnak, míg fagyveszedelemtől egyáltalában tartani lehet.

A felül zárt harang alakú fagyvédők új ültetéseknél és fiatal oltványoknál alkalmazandók.

1000 drb. szabadalmazott fagyvédő ára koronákban.

Magasság centiméterekben	15 cm. átmérő	20 cm. átmérő	25 cm. átmérő	30 cm. átmérő	35 cm. átmérő
	korona	korona	korona	korona	korona
30	36	45	50	60	70
40	44	50	60	65	75
50	50	60	65	70	80
60	54	62	70	76	82
70	62	68	75	82	88

Mintaküldemény. 5 korona előleges beküldése esetén egy a kül. nagyságu és alaku fagyvédőkből öss. eállított mintaküldeményt szállítunk az ország minden részébe.

Kapható a szabadalom tulajdonos gyárvállalatnál.

E. M. SZALMAÁRU- ÉS MENYEZETNÁDSZÖVŐ-GYÁR (278.)

MAGYAR KOSÁRGYÁR

(KÖZKERESLETI TARSASAG)

FÜLÖPSZÁLLÁSON (Pestmegye.)

Legújabb francia és angol divatú kosár, vessző és nádbutorok gyára.

Különböző berendezési és diszmű árak. Utazó kofferek. Gazdasági kosarak, u. m.: baromfi-kosarak, szénahordókosarak, kocsikulcsok és kocsikasok. Keztészeti cikkek. Menyezet (Stuccatur) nádfonatok

épitk. czélokra.

	Kor.	fill.
Vesszőfonadék virágágyakhoz, gyalult vesszőből méterenként	3	—
" " " " " " " " " " " " " " " "	4	—
" " " " " " " " " " " " " " " "	4	—
" " " " " " " " " " " " " " " "	5	—
Nádfonatu ojtványok és termőfák védelmére, nyulak pusztításai ellen 140 cm. magas, 40 cm. széles 100 drbonként	24	—
Kertészeti nádszövetek, elkészített (präparált) kötelekkel megfonva, rendkívüli tartóssággal méterenként	—	50
Menyezetnádszövet, 20 □ méteres tekercsekben, hámozatlan per 100 □ m.	10	—
" " " " " " " " " " " " " " " "	12	—
Menyezetnádfonatu, 20—30—40 □ méteres tekercsekben, hámozatlan per 100 □ m.	12	—
" " " " " " " " " " " " " " " "	14	—

Rendelések utánvétel mellett a rendelések sorrendjéhez képest lesznek elintézve.

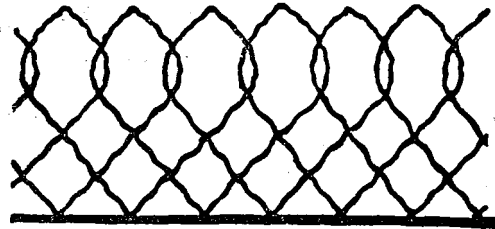
A készpénz előleges beküldése esetén csomagolás, fuvarlevél, a vasúthoz való kiszállítás költségmentes.

— Árjegyzékkel szívesen szolgálunk. —

LÉBER GYULA

első erdélyi sodrony szövet-fonat és szira-áru gyára
KOLOZSVÁRT, Torda-utca 9. szám.

Ajánlja minden e szakba vágó munkáit, ugymint: kertek, erdők, vadaskertek, szőlők, sírhelyek, stb. bekerítéséhez való Gép-sodrony-fonatait, majorsági udvarok fonattal való bevonását; pincze, padlás, felső világossági, magtár és éléskamra ablakok rostélyzatát, áthányó rosták, szén, kocsz, kavics válogatásához; szikrafogók gépekhez. Zöldre festett légy szövet, szelelő és löherrosták. Backer-féle rosták és egyébféle használatra vas-, réz- és ezinszövetek, Kruppa-sodrony szegélyzetek, aczél tüskés sodrony-kertek s. a. t. bekerítésére. Különböző mintákban, fakeretbe foglalt rosták és szíták, ruganyos ágybetétek (mátráz), sodrony-lábtörlők. Képes árjegyzékkel kívánatra ingyen és bérmentve szolgálók. (121.)

**Takarmány-
búzakorpa
és dereze**

kötünő minőségű, 10 méter mázsán felül bármily mennyiségben

igen jutányos árban

(234.)

eladó.

VANILIA INGYEN!

Kávé, tea 5 kilós postacsomagokban, elvámolva, bérmentve.

Olcsóbb árak,

mint Triesztben vagy Hamburgban. Létező legnemesebb fajok:

5 kgr. San-Salvador kávé . . . frt 6.43	A kávéhoz csomagolható:
5 „ Kuba, vagy Arany-Jáva . . . 7.42	(311.)
5 „ Port. Gyöngy, legzamatosabb „ 7.67	1/4 kgr Souchong-tea . . . frt —,90
5 „ Menadó . . . 8.41	1/4 „ Orosz családi tea . . . frt 1.05
5 „ Ceylon, kézzel válogatott „ 8.41	1/4 „ Quarnero vegyíték tea legnem. fajokból . . frt 1.30
5 „ Kuba különlegesség . . . 8.91	

Minden megrendeléshez ingyen csatolattik 2 rud legfinomabb bourbon vanilia.

RUTTER F. és Társa FIUME

Déli gyümölcs, rizs, fűszer, olasz, spanyol és görög borok nagy választékban.

Ár lap ingyen és bérmentve.

Fairbanks mérlegek

a legtükétebb mérlegrszervezetek.

A szabadalmazott Fairbanks-mérlegek százados rendszerűek, tolosúlyos fémmérőkkel bírnak s a hídra tett terhet minden ponton egyenlően mérlegelik. Tartósság, pontosság és könnyű kezelésük miatt fogva úgy hazánkban, mint a külföldön a legelső díjat nyert legkitünőbb mérlegek

Gazdasági-, szekér-, marha-, zsák- és raktári mérlegeinket

czélszerű és a czélnak megfelelő szerkezetük miatt fogva különösen a gazdák, gazdaságok és uradalmak részére a legmelegebben ajánlhatjuk. A jutányos árakban, melyek súlyokkal számított jobb kivitelű tizedes mérlegek áránál nem magasabbak, a hitelesítés, csomagolás és loco vasútra való feladás költségei már befoglaltatnak — Gazdasági egyesületi tagok árkedvezményben részesülnek. Gyártásunk állami felügyelet alatt áll. Megrendelések közvetlen központi irodánkhoz, Andrassy-út 14. czimzandók. Árjegyzékkel, felvilágosítással szintén központi irodánk szolgál.

**FAIRBANKS
MÉRLEG ÉS GÉPGYÁR**
részvény-társaság
BUDAPEST,

Andrassy-út 14.

Gyár: Külső Váci-út 156.

(262.)

Rózsák!

Magas és törpe kitünő edzett példányokban kaphatók:

SCHULTZ REZSŐ kertészetiéből Kolozsvártt

Brétfü-út 1. szám.

Virágüzletben **Unio-utca 2. szám**, a legdivatosabb virág munkák, minden időszakban szép, üde virágokból. Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek. Árjegyzék kívánatra bérmentve.

Tiszteletteljesen

SCHULTZ REZSŐ

műkertész.

(304.)

Legnagyobb nyeremény

legszerencsésebb esetben

1.000,000 korona.

Az összes 50,000 nyeremény **JEGYZÉKE.**

A legnagyobb nyeremény legszerencsésebb esetben:

1.000,000 korona

A nyeremények részletes beosztása a következő:

Készpénzben fizetendő		Korona
1	Jutalom	600000
1	nyer. á	400000
1	" "	200000
2	" "	100000
1	" "	90000
1	" "	80000
1	" "	70000
2	" "	60000
1	" "	40000
5	" "	30000
1	" "	25000
2	" "	20000
3	" "	15000
31	" "	10000
67	" "	5000
3	" "	3000
432	" "	2000
763	" "	1000
1238	" "	500
90	" "	300
31700	" "	200
3900	" "	170
4900	" "	130
50	" "	100
3900	" "	80
2900	" "	40
50,000	nyer. és jut. összegben	13.160,000

Küvjtsunk kezét a szerencsének!

Már sokan szerencsések lettek egy nálunk vásárolt sorsjeggyel!

Az egész világban a legnagyobb esélyekkel bíró magy. kir. szabad. osztálysorsjáték legközelebb újból megkezdődik.

100,000 sorsjegyre 50,000

pénznyeremény jut, tehát az oldaltálló nyereményjegyzék szerint a sorsjegyek felét pénznyereménnyel huzzák ki és egy külföldi sorsjáték sem képes aránylag ily nagy nyereményeket felmutatni, mint a mi magyar osztálysorsjátékunk.

Legnagyobb nyeremény szerencsés esetben

egy millió korona.

Egészben tizenhárom millió 160,000 korona lesz kihuzva és az egész vállalat állami felügyelet alatt áll.

Az eredeti sorsjegyek tervszerű árai az I. osztályhoz:

egy nyolcad	(1/8) frt	— 75	vagyis	1.50	korona
egy negyed	(1/4) "	1.50	"	3.—	"
egy fél	(1/2) "	3.—	"	6.—	"
egy egész	(1) "	6.—	"	12.—	"

utánvét mellett vagy az összeg előzetes be-
küldése ellenében. Hivatalos tervezet díjtalanul. Megrendeléseket eredeti sorsjegyekre

f. é. május hó 17-ig

kérünk hozzánk beküldeni.

Török A. és Tsa.

BANKHÁZ

Budapest,

V., Váci-körút 4/a.

Sok és nagy nyereményt fizettünk már ki vevőinknek és pedig rövid idő alatt körülbelül három millió koronát.

Rendelőlevél levágandó. TÖRÖK A. ÉS TÁRSA főelárusítók Budapest.

Kérek részemre.....I. oszt. m. kir. szab. osztálysorsjáték eredeti sorsjegyet a hivatalos tervezettel együtt küldeni.

Az összeget.....korona összegben {utánvételezni kérem postautalvánnyal küldöm.} A nem tetsző törlendő.

Pontos cím:

(300.)

FAELADÁSI HIRDETMÉNY.

Fogaras vármegye Oprea-Kercziora határában fekvő és oprea-kercziorai volt urbéresek tulajdonát képező fenyő erdőből 52 k. holdak mintegy 8882 m.³ luczfenyő-fűrészanyag és 565 m.³ luczfenyő épületi fa fakészlete a szerződés megkötésétől számított 1, esetleg 2 évi kihasználási időtartam mellett 1900. június hó 11-én délelőtt 9 órakor Oprea-Kercziora község házában nyilvános szóbeli és zárt írásbeli árverésen el fog adatni.

Utóajánlatok tekintetbe nem vétetnek. Kikiáltási ár 5000 korona, a minek 10%-a bántpénz.

Árverési feltételek az alsó-árpási m. kir. járási erdőgondnokságnál és az oprea-kercziorai volt urbéresek elnökségénél a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Oprea-Kercziora, 1900. évi ápril 30.

Az oprea-kercziorai volt urbéresek elnöksége.

(326.)

Magyar kölcsönös állatbiztosító társaság mint szövetkezet
BUDAPEST, Ferencz-körút 30.

(241.) Biztosításokat elfogad:

lovak és szarvasmarhák

elhullása következtében beállott káresek megtérítésére.

Kártérítési igénye fennáll:

ha közönséges és járványos betegségben, vagy baleset folytán pusztul el az állat, továbbá, ha a szövetkezet kényszervágást kénytelen elrendelni.

A díjak rendkívüli mérsékeltek.

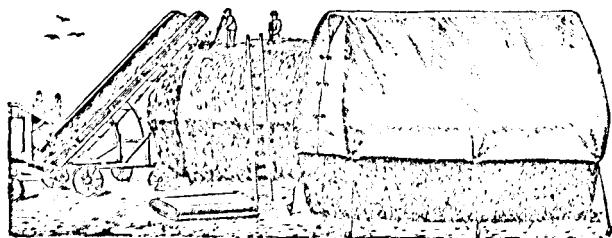
Cselédállatok biztosítása (járvány ellen is 1 1/2% díj mellett).

Az intézet élén állanak:

baró Sztojanovics György, földbirtokos, elnök, Ambrózy Gyula, földbirtokos, gróf Bethlen András, cs. és kir. kamarás, országgy. képviselő, földbirtokos, dr. Béldy László, országgy. képviselő, földbirtokos, Chernel György, cs. és kir. kamarás, országgy. képviselő, földbirtokos, báró Jósika Gábor, cs. és kir. kamarás, országgy. képviselő, földbirtokos, gróf Korniss Károly, főrendiházi tag, földbirtokos, báró Nyáry Béla, cs. és kir. kamarás, országgy. képviselő, gróf Ráday Gedeon, földbirtokos, dr. Simay Aladár, a „Magyar agrár- és járadékbank részv.-t.” gazdasági tanácsosa, dr. Tetéleni Armin, ügyvéd, Tahy István, cs. és kir. kamarás, „Pestmegyei gazdasági egyesület” alelnöke, földbirtokos, Zaleski Jenő, földbirtokos, dr. Pajor Ignác, földbirtokos, intézeti igazgató, igazgatósági tagok.

Fölvilágosítással szívesen szolgál az igazgatóság és a vidéki ügynökségek.

VIZMENTES PONYVÁK KAZAL, MOZDONY és CSÉPLŐGÉPEKRE.

Elpusztíthatlan — minőségben

REPCEPONYVÁK.

Vitorla-vászon ponyvák,

KOCSIPONYVÁK.

Alapítatott 1830. Cs. kir. szab. vízmentes szövetgyár. 46 Kötünetés.

ELSINGER M. J. ÉS FIAI

BUDAPEST, V. ker. Thonet-udvar.

TELEF, (305) BÉCS (Tirol.)

I., Volksgartenstrasse 1.

Vízmentes Ponyvák

elismert kitűnő minőség — [] metr. 1 K. 60 fillér és följebb

Zsákok

Tarpuuln- varrással és varrás nélkül 75 fillér és följebb. Rovatkás- Sátrak, esőköpenyek öltönyök. Kender- kendertömlő, tüzi és itató-vedreik.

Árjegyzék és minták ingyen és bérmentve. — Leggyorsabb kiszolgálás. Minden város jobb üzletében a mi gyártmányainkat tartják és szíveskedjék határozottan Elsinger gyártmányt kérni.